

● Amerykanie w Gruzji - str. 6
(zabawne)

Niezależny
magazyn
dla każdego

Cena \$ 1.00

ECHO TYGODNIA

Nr 199 Toronto 7 - 13 sierpnia 1986

EMIGRANCI WALCZĄ O PRZYJAZD RODZIN

W Kopenhadze Jan Butenko, Waław Kolberg i dwaj inni Polacy walczą o przyjazd żon i dzieci przetrzymywanych przez władze PRL

Od czerwca prowadzą uliczny protest przed gmachem ambasady PRL w stolicy Danii. Wszystkie inne możliwości działania poprzednio już wyczerpali

25 lipca, w 46 dniu protestu, konsul zgodził się rozmawiać z protestującymi. W 1985 inny przedstawiciel PRL zapewniał, że wszystko jest załatwione i rodziny wkrótce zjawią się w Danii

Teraz konsul udawał najpierw zdziwienie, że w ogóle coś kiedyś obiecywano, a potem oburzał się na zachowanie czterech emigrantów, którzy "wystają pod ambasadą"

SB namawia żony do rozwodu

Tymczasem w Polsce funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa namawiają zrozpaczone żony do rozwodu, pokazując odpowiednio spreparowane zdjęcia mające udowodnić niewierność przebywających na Zachodzie małżonków

Według niemieckiej prasy rodzinnym korespondentom ojcami i mężami w Kopenhadze

23 sierpnia
Międzynarodowy Dzień
Czarnej
Wstążki -
str. 3

Z OSTATNIEJ CHWILI

DŁUG ODŁOŻONY

31 lipca Przedstawiciele PRL i Stanów Zjednoczonych podpisali porozumienie w sprawie rozłożenia płatności polskich długów w wysokości 1700 milionów dolarów

Termin płatności przypadał na lata 1982-84. Jak podają domieszenia, termin został obecnie przesunięty na rok 1990. Porozumienie przewiduje, że suma ta zostanie spłacona w ciągu sześciu lat, począwszy od roku 1990

JACHT "SOLIDARNOŚĆ" Z CHICAGO

Od kilkunastu dni w jednym z nadatlantyckich kurortów we Francji stoi zakotwiczony w porcie piękny ponad dziesięciometrowy jacht o nazwie *Solidarity*

Właścicielem jachtu jest młody Polak mieszkający od dziesięciu lat w Chicago Andrzej Piotrowski. Jacht *Solidarity* ma z górą 60 metrów żagli, został zbudowany niedawno w jednej ze stocznii niemieckich

Za kilka tygodni Andrzej Piotrowski z drugim polskim żeglarzem Andrzejem Dąbcem popłyną przez Atlantyk do Stanów Zjednoczonych. Jacht będzie służył społeczności polskiej w USA, przez udział w imprezach żeglarskich i regatach popularyzować ma polską banderę i żeglarski kunszt

LIS ZWOLNIONY W GDAŃSKU DEMONSTRACJA

Warszawa, 31 lipca Z zakładu karnego w Barczewie został dziś zwolniony Bogdan Lis

Lisa zwolniono na podstawie ustawy amnestyjnej uchwalonej przez Sejm 22 lipca (władze nie używają oficjalnie terminu "amnestia"). Jest on pierwszym z wybitnych działaczy Solidarności zwolnionych na podstawie tej ustawy

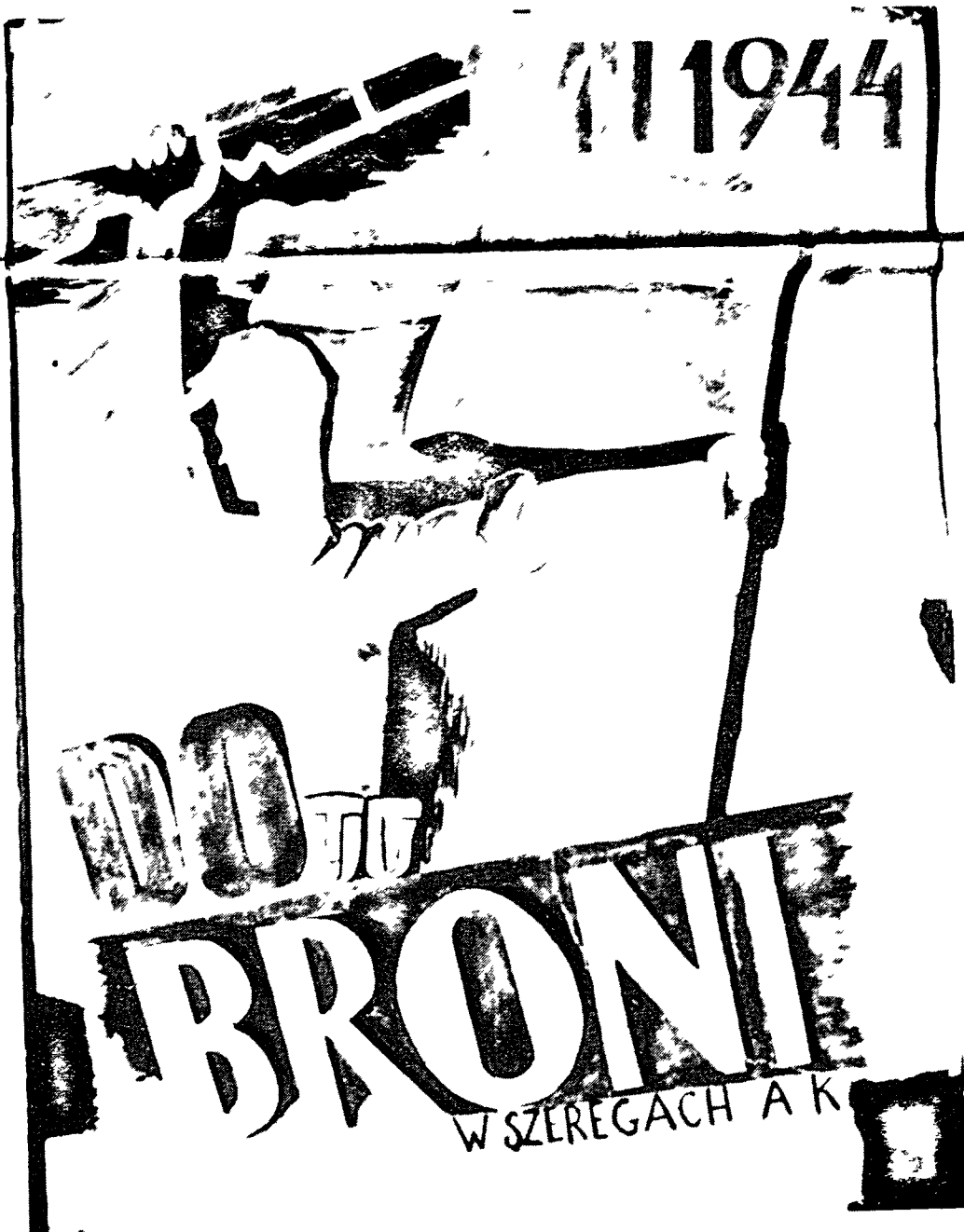
Lis był skazany na dwa lata pozbawienia wolności, wyrok kończył mu się w lutym 1987. Odsiedział 18 miesięcy. Aresztowano go w czasie spotkania, na którym działacze Solidarności mówili o ogólnokrajowym

strajku w proteście przeciw podwyżkom cen żywności. Na zebraniu tym obecny był Lech Wałęsa, jedyny z obecnych, którego pozostawiono na wolności. Proponowany strajk został później odwołany

Bez żadnych warunków

Jak podała agencja Reutera, Lis - z którym rozmawiano w jego mieszkaniu w Gdańsku - powiedział, że nie wie dlaczego go zwolniono. Poinformował też, że

Dokonczenie str. 4

WARSZAWA W ROCZNICĘ POWSTANIA

W 42 rocznicę Godziny W - wybuchu Powstania Warszawskiego - w katedrze św. Jana w Warszawie, po kazaniu które wygłosił kardynał Józef Glemp, uformował się pochód i przemaszerował do grobu Nieznanego Żołnierza

Młodzież wznosiła okrzyki: *Żądamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych! Wałęsa! Bujak! Wałęsa! Bujak!*

Padły również okrzyki *Afganistan! Afganistan!* Przed grobem Nieznanego Żołnierza - spoczywają tam prochy obrońcy Lwowa - tłum odspiewał hymn narodowy i *Boże coś Polskę*

Dziesiątki tysięcy na Powązkach

W piątek, 1 sierpnia, wieczorem, odbyła się również manifestacja patriotyczna na Powązkach. Jak co roku, w manifestacji uczestniczyły dziesiątki tysięcy ludzi

Na zagranicznych korespondentach duże wrażenie wywarł widok iluminowanych świecami grobów

Dokonczenie str. 4

● **Prezydent RPA odrzuca propozycję rządu większościowego** Prezydent Botha oświadczył, że jego rząd nie popęlni "narodowego samobójstwa" i nie ulegnie przed naciskami sił zewnętrznych nawołujących do utworzenia rządu większościowego w Afryce Południowej "Afryka Południowa powinna być zostawiona w spokoju" - powiedział prezydent Botha brytyjskiemu ministrowi spraw zagranicznych G Howe - "Nigdy nie popełnię samobójstwa - dodał Botha - akceptując wpływające z zewnętrznych sił zagrożenie i recepty oraz przekazując władzę w Południowej Afryce maskującym się siłom komunistycznym"

● **Partyzanci afgańscy zabili 800 żołnierzy reżymowych i sowieckich** Działająca na wygnaniu partia Hezb-i-Islami podała w Islamabadzie, że partyzanci afgańscy dokonali ataku na sowiecko-reżymowy konwój w Badakstanie, w pobliżu granicy sowieckiej, zabijając około 800 żołnierzy sowieckich i reżymowych. Po stronie mudzaheddinów zginęło 20 osób, 35 zostało rannych

● **Więzenie na Łotwie za czarnorynkową produkcję** Grupa młodych Łotyszów otrzymała kary do 5 lat więzienia za zorganizowanie czarnorynkowej produkcji i sprzedaży dzinsów i T-shirts. Gazeta "Socjalistyczna Industrija" podała, że czarnorynkowa fabryka daleko przewyższyła pod względem podażu i jakości oraz twórczej

● **Ponad połowa Amerykanów uważa, że obronna broń kosmiczna jest potrzebna** 52% Amerykanów uważa, że prezydent Reagan ma rację rozwijając amerykański system obron-

nych broni kosmicznych (SDI). Według Amerykanów system ten jest potrzebny dla obrony USA przed sowieckim atakiem nuklearnym. 34% Amerykanów opowiedziało się przeciwko SDI utrzymując, że SDI przyczyni się do wzmożenia wyścigu zbrojeń. 14% nie miało zdania. Sondaz został przeprowadzony na reprezentatywnej próbie 1356 Amerykanów przez "Media General-Associated Press"

● **Papież modlił się o uwolnienie zakładników w Libanie** W cztery dni po spotkaniu w Watykanie z amerykańskim księdzem katolickim L. Jenco, Ojciec Święty Jan Paweł II, modlił się w Castel Gandolfo o szybkie uwolnienie pozostałych zakładników w Libanie. "Myszę nie tylko o zagranicznych zakładnikach, ale także o setkach Libanczyków - chrześcijan i muzułmanów - porwanych w trakcie licznych przypadków gwałtu i wojny" - podkreślił Papież. Ksiądz L. Jenco został uwolniony przez szyicką grupę "Islamic Jihad" 26 lipca, po 19 miesiącach niewoli

● **Korea Południowa żąda większego udziału w letnich Igrzyskach Olimpijskich w 1988 roku** Korea Południowa zażądała przyznania jej 10 dyscyplin letniej Olimpiady, mającej się odbyć w roku 1988 w stolicy Korei Południowej Seulu. Poprzednio Korea Południowa zgłosiła się na 4 dyscypliny. Ambasador Południowej Korei w Genewie oświadczył, że jeśli zażądają brzośnie i bardzo poważne konsekwencje dla ruchu olimpijskiego. Przewodniczący Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego J. Samaranch oświadczył, że MKOL nie zamierza uczynić następnych ustępstw na rzecz Korei Półno-

nej. Niektórzy przedstawiciele MKOL obawiają się, że może ponownie dojść do bojkotu igrzysk olimpijskich przez blok komunistyczny i szereg państw prokomunistycznych

● **Nieudana próba tajnego samolotu amerykańskiego** W Kalifornii rozbił się 11 lipca samolot, który eksperci określają jako "najbardziej tajna broń" w siłach powietrznych USA. Samolot ten miał być prototypem jednostki powietrznej, nieuchwytej przez radary przeciwnika. Wypadek spowodował pożar okolicznych lasów, pilot samolotu poniósł śmierć na miejscu. Wojsko otoczyło teren wypadku na czas zbierania szczątków samolotu i likwidowania śladów wypadku. Rzecznik amerykańskich sił powietrznych odmówił podania szczegółów na temat okoliczności katastrofy i danych samej maszyny. Przypuszcza się jednak, że jest to samolot o nazwie F-19, nad rozwojem którego od kilku lat pracuje koncern Lockheed. Ma to być bombowiec o zaawansowanej technologii, przewidziany do seryjnej produkcji na początku lat 90-tych, jednak źródła dobrze poinformowane utrzymują, że jest on już produkowany. Testy z tymi samolotami przeprowadzane są niedaleko Edwards Air Force Base w Kalifornii wyłącznie nocą, w dzień natomiast przechowywane są one w specjalnych bunkrach

● **ETA przyznała się do podłożenia bomby** Separatystyczne ugrupowanie Basków ETA przyznało się do odpowiedzialności, która wybuchła na ulicy Madrytu zabijając 9 osób i raniąc ponad 60. Przedstawiciel organizacji telefonicznie do gazet madryckich i powiedział, że to właśnie jego organizacja podłożyła bombę w dowód protestu przeciw "ciemną władzy", która nie zgadza się na przyznanie pełnej autonomii prowincji hiszpańskiej zamieszkałej przez Basków. Władze hiszpańskie nadal jednak przypuszczają, że bezpośrednią przyczyną zamachu z dnia 14 lipca było wydalenie z Francji do Gabonu 42-letniego przywódcy ETA, kierującego akcjami tej organizacji z zagranicy. ETA domaga się od 17 lat przyznania niepodległości regionowi zamieszkałemu przez Basków. Organizacja ta przeprowadziła wiele ataków terrorystycznych, pomiosło w nich śmierć co najmniej 500 osób

● **"Rzeźnik Lyonu" będzie sędzią za przestępstwa przeciwko ludzkości** Po trzech latach zmagania sąd paryski, w oparciu o decyzję francuskiego sądu najwyższego, zdecydował, iż Klaus Barbie może być sędzią za przestępstwa przeciwko ludzkości, a nie za zbrodnie wojenne, które ulegają we Francji przedawnieniu po 20 latach. Ustalenie daty procesu pozostawiono sądowi w Lyonie. Spodziewane jest, iż nie rozpocznie się on wcześniej niż w przyszłym roku, chyba, że obrońcy Barbiego, Vergesowi, uda się uzyskać odroczenie. Verges ostrzegł, że jeżeli Barbie stanie przed sądem to "będzie sypał" swoich współpracowników z okresu wojny, z których

wielu, jak twierdzi prasa francuska, piastuje obecnie wysokie stanowiska. Barbie przebywa w więzieniu w Lyonie od roku 1983. Został deportowany do Francji po 30 latach ukrywania się w Boliwii

● **Papież potwierdził istnienie aniołów** Stało się już tradycją, że część każdej audiencji generalnej Ojciec Święty poświęca naukom Kościoła. W polowie lipca tematem nauk był problem aniołów. "Wyznając naszą wiarę mówimy, że wierzymy w Boga - stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych - powiedział Jan Paweł II - Anioły to właśnie te stworzenia, które są niewidzialne. Są one niewidzialne ponieważ są istotami czysto duchowymi". Papież dodał także, że cała tradycja Kościoła niewątpliwie potwierdza istnienie aniołów oraz, że "w niektórych punktach historii zbawienia anioły pełniły podstawową rolę w rozwikłaniu losów ludzkich"

● **Watykan na temat Nikaragui** Władze watykańskie oskarżyły komunistyczny rząd Nikaragui o rzucanie oszczerstw wobec Kościoła katolickiego w tym kraju. Krytyka ukazała się w czasopiśmie "L'Observatore Romano" w reakcji na wydalenie przez rząd sandinistów biskupa P. Vegę. Gazeta podkreśliła, że akcja rządu ma na celu zdyskredytowanie wiarygodności księży, by moc lepiej manipulować narodem. Papież Jan Paweł II skrytykował wydalenie księdza jako "przeświadczenie podjęte przeciwko Kościołowi, przypominające najciemniejsze czasy średniowiecza"

● **Miller skazany na podwójne dożywocie** R. Miller, pierwszy w historii agent FBI, został za szpiegostwo skazany na podwójną karę dożywocia plus 50 lat. Dodatkowo ukarano go grzywną w wysokości 60 tysięcy dolarów. Millerowi udowodniono działalność szpiegowską na rzecz Związku Radzieckiego, za którą otrzymał nagrodzenie w gotówce i w złocie. Miller nie przyznał się do winy. "Nigdy nie mogłbym skrzywdzić swojego kraju w zamian za korzyści od Związku Radzieckiego" - powiedział Miller. Miller, ojciec szescioro dzieci był także wcześniej ekskomunikowany przez Kościół mormonski, do którego należał, za swoje kontakty z sowiecką agentką Swietlaną Ogorodnikową, która była jego kochanką i której przekazywał tajne dokumenty FBI

● **Prezydent Reagan ostrzegł Pakistan przed produkcją własnej broni atomowej** Prezydent Reagan, przyjmując w Białym Domu w Waszyngtonie, premiera Pakistanu M. Junejo powiedział mu, że jeżeli jego kraj wyprodukuje broń atomową Stany Zjednoczone przestaną udzielać Pakistanowi pomocy wojskowej i ekonomicznej. Prezydent Reagan wyraził się z uznaniem o pomocy udzielanej przez Pakistan obywatelom sąsiedniego Afganistanu, okupowanego przez Związek Radziecki oraz o krokach podjętych w kierunku poprawy sytuacji ekonomicznej obywateli. Podkreślił on, że jest

to szczególnie ważne w świetle tego, że Pakistan przyjął ponad 3 miliony uchodźców z Afganistanu. Na znak poparcia dla Pakistanu USA udzieliła mu sześciomiesięcznej pomocy ekonomicznej i wojskowej o wartości ponad 4 miliardów dolarów

● **Były szef haitańskiej służby bezpieczeństwa skazany na śmierć** 61-letni Luc Desyr, były szef tajnej policji za czasów dyktatury F. Duvaliera został skazany na karę śmierci przez rozstrzelanie. Udowodniono mu cały szereg przestępstw ciężkich, w tym śmierć mężczyzny i jego ciężarnej żony w sierpniu 1965 roku oraz osobiste torturowanie więźniów. Skazanie 61-letniego Desyra na karę śmierci jest pierwszym tak wysokim wyrokiem na byłego wysokiego urzędnika z czasów dynastii Duvalierów

● **Szwajcaria zwróci pieniądze Marcosa** Szwajcarski prawnik reprezentujący rząd Corazon Aquino podał do wiadomości, że zawarto wstępne porozumienie z byłym prezydentem Filipin F. Marcosem w sprawie 213 milionów dolarów wywiezionych przez niego za granicę i zdeponowanych w pięciu bankach szwajcarskich. Przedstawiciele banków szwajcarskich podali, że cała suma 213 milionów dolarów będzie zwrócona dla legalnego rządu Filipin. Sąd w USA także zablokował 364 miliony dolarów należące do Marcosa i jego rodziny. Jest to majątek w gotówce, biżuterii i nieruchomościach ulokowany na terenie czterech Stanów Zjednoczonych. Sąd w Los Angeles jest w trakcie rozpatrywania skargi rządu Filipin o zwrot wszystkich pieniędzy wywiezionych przez Marcosa z kraju, a ulokowanych w USA

● **Brawurowa ucieczka Czechosłowaków do Austrii** Austriackie ministerstwo spraw wewnętrznych poinformowało, że 19 lipca dwóch obywateli CSRS, 35-letni Robert Ospald i 20-letni Zdenek Pohl, dokonali brawurowej ucieczki przy pomocy kolejki linowej własnej konstrukcji. Pomysłowcy Czechosłowacy wykorzystali dla swych celów linię wysokiego napięcia, biegnącą w ramach międzynarodowego systemu energetycznego z Polski przez Czechosłowację do Austrii. Policja austriacka twierdzi, że linia wykorzystana do ucieczki nie znajdowała się w jej trakcie pod napięciem. Uciekinierzy przebyli szczęśliwie granicę, lądując po stronie austriackiej w pobliżu miejscowości Haugsdorf

● **Kierownictwo NASA w Waszyngtonie** Kierownictwo NASA przenosi swoją kwaterę główną z Johnson Space Centre w Houston do Waszyngtonu, zgodnie z zaleceniami prezydenckiej komisji ds. przyczyn katastrofy wahadłowca "Challenger". Komisja stwierdziła, że poprzedni sposób przekazywania poleceń kierownictwa oraz informacji nie był wystarczająco sprawny i powodował trudności w ustaleniu, kto za co odpowiada

ECHO TYGODNIA

JACEK ADOLF I GRAZYNA FARMUS

Adres do wysyłki korespondencji ogłoszeń płatności rachunków zamówień prenumerat

862 Tandridge Crescent, REXDALE, ONT M9W 2P2

TEL 743 - 5706 w godz 10 - 3 po poł

766 - 3774

ADVERTISEMENTS

● Display ads \$ 7 column inch ● Full page \$ 700 half page \$ 400

● Classified ads \$ 4 (up to 25 words) 5+ each additional word

● Box \$ 1.50 each issue

Redakcja zastrzeżę sobie prawo do zmiany skrótów w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata półroczna \$ 25 roczna \$ 50

Wspólnota lecz nie brytyjska

Wspólnota miała się rozpasc wczoraj. Sankcje wobec RPA są. Wielka Brytania jest im nadal przeciwna. Szesc pozostałych krajów przygotowało ich długą listę

A wspólnota brytyjska z nazwy trwa

Kanada w uchwaleniu sankcji odegrała wobec Wielkiej Brytanii pierwszoplanową konkurencyjną rolę. Trudno powiedzieć, że miała w tym inny interes jak chęć opuszczenia na chwilę roli politycznego kopciuszka. Uczyniła to dając wyraz swemu moralnemu oburzeniu wobec rasizmu w RPA. Oczekiwać należy, że premier nie zapomni książęcej roli w sprawach, które dotyczą nas bezpośrednio. Zaprotestuje przeciw sprzedaży zboża amerykańskiego Moskiewie po cenach ulgowych. Zapala moralnym oburzeniem wobec reżymów wschodnioeuropejskich. Przypnie czarną wstążkę 23 sierpnia

GRAZYNA FARMUS

Black Ribbon Day

23 sierpnia

Przez wiele lat mówiło się w środowiskach polonijnych o potrzebie informowania kanadyjskiej i światowej opinii publicznej o tym, co dzieje się w krajach rządzonych przez komunistów. My nie musimy się wzajemnie przekonywać, ale nasze siły nie wystarczą, by zmienić nastawienie opinii publicznej wolnego świata i polityków, którzy chcą widzieć Związek Sowiecki na zasadzie każdego innego kraju, z którym można robić dobre interesy.

Po chwilowym wzmożeniu zainteresowania realiami życia w krajach rządzonych przez komunistów, jak to było w czasach Solidarności i bezpośrednio po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce, widzimy, że prasa kanadyjska milczy, nie podając nawet faktów ludobójstwa dokonywanego na cywilnej ludności Afganistanu.

W sytuacji takiej jak naród polski (albo jeszcze bardziej tragicznej) znajduje się wiele narodów Europy i świata. Pragnęliśmy zawsze, żeby narody te, które mają swoje skupiska emigracyjne w świecie, połączyły swoje wysiłki i zaczęły podejmować wspólne akcje mające na celu zmianę polityki państw wolnego świata w stosunku do Związku Sowieckiego i krajów rządzonych przez komunistów.

Nareszcie zarysowuje się możliwość szerokiej współpracy między narodami ujarzmionymi przez sowiecki komunizm. Przedstawiciele grup etnicznych z krajów Europy Centralnej i Wschodniej przystąpili do organizowania wspólnej akcji na skalę międzynarodową. Wybrano dzień 23 sierpnia, datę podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow, który podzielił Europę, umożliwił zagarnięcie przez Sowietów państw bałtyckich i stworzył hitlerowski Niemcom okazję do podbojów. Ten fakt chcemy dziś przypomnieć.

Z dwóch chętnych do podziału Europy partnerów tylko jeden poniósł zasłużoną karę, drugi w wyniku ostatniej wojny rozszerzył swoje zdobycze terytorialne i wpływy światowe. Chcemy ukazać te fakty opinii publicznej. Potrzebny jest nasz jak najszerzy udział w tej akcji. 23 sierpnia będzie ogłoszony Dzień Czarnej Wstążki - The International Black Ribbon Day. Tego dnia przywiziemy czarną wstążkę do swych samochodów, umiemy ją na swoich domach, nosimy ją na swoich ubraniach. Weźmy gremialny udział w manifestacji, która odbędzie się przed City Hall z udziałem polityków i wybitnych przedstawicieli społeczności kanadyjskiej.

Potrzebne są również pieniądze na organizację tej wielkiej międzynarodowej akcji. Musimy wysłać wiele listów, zamieścić ogłoszenia w prasie kanadyjskiej, radiu i telewizji. To ile razy ogłoszenia te ukazywać w kanadyjskich środkach masowego przekazu zależy od funduszy, które uda się nam zebrać wśród grup etnicznych i społeczności kanadyjskiej.

Jest to pierwsza próba wyjścia do światowej opinii publicznej w jednym froncie wszystkich ujarzmionych narodów. Liczymy na szerokie zrozumienie ze strony Państwa, Czytelników "Echa Tygodnia", pisma którego idee wolności i niepodległości Polski są tak bliskie. Efekt naszych wysiłków zależy od wsparcia Polonii i innych grup etnicznych. Wierzmy, że udzielicie nam Państwo pomocy na miarę swych sił i możliwości.

**Za Komitet Międzynarodowego
Dnia Czarnej Wstążki**

Dr Marek CELINSKI

Reprezentant KPK Okręg Toronto

Dalsze informacje można uzyskać w **International Black Ribbon Day Committee, Suit 308, 958 Broadview Ave Toronto, Ont, M4K 2R6, tel 465-2219**

KOMUNIKAT

W dniu 23 sierpnia przypada smutna rocznica podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow, tj czwartego rozbioru Polski, a w parę lat później - "Jałty", gdzie zdecydowany został los Polski i innych krajów z zażelazanej kurtyny przez naszych sojuszników - Amerykę, Anglię i Rosję.

Haniebna ta decyzja wielkich mocarstw oddała w niewolę Rosji Sowieckiej nasz kraj wraz z państwami Europy Środkowo-Wschodniej, dzięki czemu bracia nasi ciągle cierpią pod butem oprawcy.

Nie wolno nam o tym zapomnieć, ale musimy przypomnieć światu i politykom o sytuacji jaka istnieje za żelazną

KURTYNĄ Pamiętając o tym powstał komitet złożony z przedstawicieli krajów ujarzmionych, który organizuje w dniu 23 sierpnia "DZIEŃ CZARNEJ WSTĄŻKI".

W dniu tym wszyscy przypomniemy czarną wstążkę na znak zażelazania

KPK Okręg Toronto -

Jerzy Burski

PIELGRZYMKA

PIESZA

do Midland

**Wyrusza z kościoła Sw Teresy (przy 11th Str)
dnia 12 08.86 zaraz po Mszy Sw o godz 6:30 rano**

**Zapisy i informacje, tel. 762-5148,
534-7772, 251-7176**

Gońco zapraszamy do licznego udziału!

K.I.K. - TORONTO

Kto pomoże pielgrzymom '86 ?

Mniej więcej 2 godz temu (o 19 45) dnia 26 07 86 wysiadłem z samochodu po kolejnym tegorocznym "objeździe" trasy pieszej pielgrzymki do Martyr's Shrine k/Midland.

Jezeli zdecydowałem się o tym kilka słów napisać - to ze względu na znaczną grupę ludzi, którzy o organizacji pielgrzymki pieszej w Kanadzie niewiele wiedzą.

Zacznę więc od początku jest godz 8 45 kiedy opuszczamy Toronto. Nasz samochód (1976 Hornet) prowadzi Darek, widzę go po raz pierwszy. Jest w Kanadzie od kilku miesięcy. Sam nic jeszcze nie ma, ale ma wiadomość o pielgrzymce - gotowy na wszystko. Wojtek pokrywa koszty benzyny (\$43 -), być może w obecnej chwili bardziej. Go na to stac niż kogokolwiek z nas. Będzie ponadto prowadził pielgrzymkę, więc trasę musi znać dobrze. Władek i ja zajmujemy się na przemian pilotowaniem, malowaniem znaków kierunkowych oraz rozmowami z farmerami na kolejnych miejscach noclegowych. Chodzi o możliwość zbudowania ubikacji dla szybko rosnącej grupy pielgrzymów.

Dzięki Bogu mamy zgodę dwu farmerów, trzeci w swojej zyczliwości posunął się jeszcze dalej, wynajmując dla nas ubikację z Sanitation C O - na własny koszt. Ciekawy to człowiek (C Banting) - jest kanadyjskim Indianinem, pracuje w O P P. Mieszka na farmie z żoną (też Indianką), oraz czworgiem adoptowanych dzieci (jedno zmarło na raka mózgu w 1984 r.) Na terenie jego farmy spotkamy się już po raz drugi z pielgrzymką kanadyjską z miast Kitchener, Guelph, Milton i Burlington. Tu właśnie stoi wspaniała kapliczka (dłuta Wojciecha Strahla) przedstawiająca Chrystusa Frasobliwego, na pamiątkę pierwszego naszego spotkania z grupą kanadyjską w roku 1985.

Pan Banting dziwi się, że jesteśmy spóźnieni o około 2 godz. Wyjaśniamy, że na odcinku pierwszego dnia (u Państwa Banting mamy 2-gi nocleg) nieoczekiwanie zamknięto drogę (bramami). Objazd był o wiele dłuższy, ponadto trzeba było odszukać tych, którzy bramę zbudowali i uzyskać ich pozwolenie na przejście pielgrzymki. Farmę Państwa Banting opuszczamy około godz 13 00 "Trzeci dzień pielgrzymkowy" pokonujemy bez przeszkód. Camping "Rainbow Valley" jak zwykle gotowy na nasze przyjęcie. Właściciel (ochrzczony dowcipnie "pijawką") - zyczliwy i jak co roku, oferujący co ma najlepszego. Po krótkiej rozmowie ruszamy dalej.

Około 14 45 wjeżdżamy do lesnego tunelu (wielu pielgrzymów pamięta ten prawdziwie polski krajobraz). Ten piękny las ma jednak swoje zasadzki. Jedziemy przecież po obfitym deszczu, który spadł poprzedniego dnia. Droga rozmyta, głębokie kałuże. Samochód grzęźnie już w pierwszej z nich. Solidarnie wypychamy nasz pojazd. Jak po tej operacji wyglądają nasze ubrania, - lepiej nie mówić. Następnie pokonujemy bardzo stromy i nierówny podjazd, urywa się tłumik! Uch! Najgorsze jest już jednak poza nami. Darek przywiązuje tłumik drutem i ruszamy w dalszą drogę. Tuz przed ostatnim noclegiem, mała sarenka przebiega nam drogę. Odczytujemy to jako dobry znak - i rzeczywiście, spotyka nas serdeczne przyjęcie w posiadłości Pana Bruce Truax. Zgadza się bez zastrzeżeń na budowę dodatkowych ubikacji. Prosi żeby zawsze pielgrzymka zatrzymywała się na jego farmie, niezależnie od ilości uczestników.

Podniesieni na duchu, ruszamy już bezpośrednio do klasztoru w Martyr's Shrine. Kilka minut po 18 00 parkujemy samochód u celu naszej podróży. Rozmowa z O O Jezuitami o terminie naszego przybycia, organizacji obozowiska i czas wolny na obiad!

Jedząc w samochodzie (by oszczędzić czas), wracamy do Toronto. Pomimo pomysłowego objazdu trasy humory nam nie dopisują, bo myślimy o tym, co jest jeszcze do załatwienia, jak również o tym, że w tej chwili nie mamy na ten cel żadnych funduszy. Próby otrzymania pomocy rządowej też nie dały żadnych rezultatów.

A oto jak wyglądają nasze potrzeby na dziś:

- Śpiewnik - już wydrukowany (dzięki Bogu i Basi) Koszt \$250 - (z dotychczasowej zbiórki wpisowego mamy \$ 75)

- Informacja w zasadzie rozchodzi się dobrze, dzięki uprzejmości polonijnych parafii,
- Budowa ubikacji - koszt około \$ 150 (zawsze gotowy do pomocy Zdzisław, tym razem wystąpi w roli budowniczego),

- Wynajęcie samochodów - koszt około \$ 500 Ks E Ewczynski obiecał pomoc,

- Zakup systemu nagłośniającego typu "P A" - o ile będzie możliwe?

- Zakup "C B Radio" do wzywania pomocy w razie potrzeby - o ile będą pieniądze,

- Poszukujemy też doświadczonego kierowcy do samochodu ciężarowego, wiozącego nasze bagaże i sprzęt obozowy (umiejętność posługiwania się mapą konieczna).

Generalnie, problem nasz polega na tym, że wpłaty wpisowego od pielgrzymów (\$ 25 na osobę) - jeśli ktoś może, lub nic, jeżeli chodzi o dzieci, bezrobotnych, nowo przybyłych, czy odwiedzających Kanadę - zbierzemy dopiero w dniu wyjścia pielgrzymki tj 12 08 86 r. Jednakże do tego dnia, przygotowanie trasy i pozostałe sprawy organizacyjne powinny być zakończone.

Z tych względów osmielamy się zwrócić z prośbą do Polonii torontonskiej o pomoc finansową w sumie \$ 500 którą zwrócimy ofiarodawcy zaraz po zakończeniu pielgrzymki, jeżeli będzie sobie tego życzył!

Ks Ewczynski już pożyczył nam \$ 300!

Zwracamy się z tym apelem ponieważ, jak dotychczas wszelkie inne próby zakończyły się niestety niepowodzeniem. Również indywidualne rozmowy z kilkoma znanymi postaciami polonijnego środowiska nie dały rezultatów!

Przypominamy, że po informacji i zapisy na tegoroczną 4-tą pielgrzymkę pieszą do Martyr's Shrine, należy telefonować 762-5148, 534-7772, lub 251-7176.

Dnia 12 08 86 r o godz 6 30 (rano) Msza Sw Pielgrzymkowa w kościele sw Teresy przy 11th Str, zaraz po Mszy wyruszamy.

**Do zobaczenia na pielgrzymim szlaku!
K I K - TORONTO (J K)**

DRODZY BRACIA I SIOSTRY W CHRYSZUSIE PANU, RODACY!

„POKOJ MOJ DAJĘ WAM“ - z tymi słowami Zbawiciela, które są hasłem tegorocznej pielgrzymki Polonii z Ontario, chcemy jak najliczniej stanąć przed Bogiem, aby Mu podziękować za wielkie rzeczy, jakie uczynił Maryi, Matce swojego Syna. Ona pierwsza bowiem osiągnęła zbawienie i jako wniebowzięta uczestniczy w chwale Zmartwychwstałego Pana oraz opiekuje się pielgrzymującymi braćmi Syna.

W Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, w Midland, w niedzielę 17 sierpnia 1986 r., Polonia nasza zgromadzi się w nastrojowym otoczeniu sanktuarium świętych męczenników kanadyjskich, dokąd dwa lata temu pielgrzymował nasz papież, Jan Paweł II.

Zachęcamy wszystkich pielgrzymów, aby przybyli do Midland ze znakami i hasłami oraz symbolami na temat ROKU POKOJU.

Za przyczyną naszej Matki, Królowej Pokoju, chcemy uprosić dla świata i dla nas samych DAR "POKOJU, którego nam świat dać nie może."

NIEDZIELA, 17 SIERPNIA 1986 r

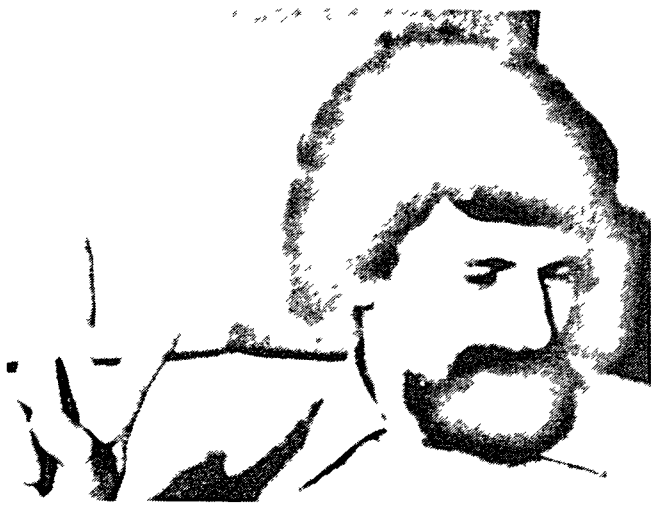
11 00 Zbiórka pielgrzymów i pocztów sztandarowych kościelnych oraz świeckich na placu przed bazylką od strony głównego wejścia.

11 15 Procesja z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej do polonijnego ołtarza na wzgórzu.

11 30 UROCZYSTA MSZA ŚWIĘTA KONCELEBROWANA, której będzie przewodniczył ks biskup MATEUSZ USTRZYCKI, biskup pomocni czy z Hamiltonu. Przywitanie duchowieństwa, sióstr zakonnych, przedstawicieli organizacji polonijnych i WSZYSTKICH PIELGRZYMÓW.

12 30 Procesja z darami. Niesione będą chleb i winogrona, wino i woda, hostie, gołębie, które zostaną wypuszczone z klatki Kolekta - będzie zbierana na potrzeby Kościoła w Polsce. Ofiary zostaną przekazane na ręce Prymasa Polski.

15 00 DROGA KRZYŻOWA przygotowana przez młodzież naszych parafii. Po tym nabożeństwie będzie krótki koncert pieśni religijnych. ZAKONCZENIE KONFERENCJA POLSKICH KSIEŻY NA WSCHODNIĄ KANADĘ

Bogdan Lis

LIS NA DEMONSTRACJI

Dokonczenie ze str 1

zwalniając go władze nie postawiły mu żadnych warunków

Na mocy ustawy z 22 lipca prokurator może zadać od zwalnianych na jej podstawie więźniów, by podpisali zobowiązanie, że po wyjściu z więzienia nie powrócą do działalności opozycyjnej

"Chcą podzielić Solidarność"

Gdańsk, 1 sierpnia Lech Wałęsa oskarżył dzisiejszą władzę PRL, że próbują podzielić Solidarność, zwalniając obecnie niektórych tylko więźniów politycznych

Wałęsa wystąpił z tą krytyką po spotkaniu ze zwolnionym poprzedniego dnia z więzienia Bogdanem Lisem

Wielotysięczna demonstracja

Gdańsk, niedziela, 3 sierpnia Agencje zachodnie podają, że wielotysięczny tłum zgotował w Gdańsku owację Bogdanowi Lisowi, zwolnionemu z zakładu karnego w Barczewie wybitnemu działaczowi Solidarności

W niedzielę z balkonu pięter branych przerywały mu okrzykami na cześć Solidarności Skandowano Niech żyje Bogdan Lis! Niech żyje Zbigniew Bujak!, Niech żyje Lech Wałęsa!, Nie ma wolności bez Solidarności!

"Nie chcemy konspiracji"

"Wzywam władze" - wołał 34-letni Lis - "do uwolnienia wszystkich więźniów politycznych. Nie chcemy konspiracji! Chcemy działać legalnie. I dlatego władze powinny cofnąć zakaz działalności NSZZ Solidarność"

Postulat zwolnienia więźniów sumienia wysunął w czasie kazania ks. prałat Henryk Jankowski. Powiedział on, że jedynym ich przewinieniem jest fakt, że mówili prawdę, wyrazali to, co czują i myślą miliony Polaków. Musimy kontynuować walkę o wolność i godność człowieka, o realizację ideałów"

Zaraz po opuszczeniu więzienia Bogdan Lis spotkał się z Lechem Wałęsą. Korespondentowi agencji UPI oświadczył, że nie podpisał żadnego dokumentu, który zobowiązywałby go do powstrzymania się od działalności politycznej

KŁĘSKA URODZAJU

W Polsce nastąpiła kolejna klęska urodzaju. Tym razem gospodarka PRL nie może sobie dać rady z wyższym niż przeciętnie urodzajem rzepaku

Zanedbany przemysł przetwórczy nie jest w stanie uporać się ze zbiorami

W 1982 nastąpiło wyraźne załamanie się produkcji rzepaku. Uderzono na alarm, zaczęto stosować zachęty ekonomiczne by skłonić rolników do zwiększenia powierzchni uprawy rzepaku. W 1984 zbiory były rekordowe. Nie wyciągnięto z tego wniosków

Przeszło milion ton

W 1986 po raz pierwszy przekroczonego milion ton skupu. Możliwości przetwórcze polskiego przemysłu olejarskiego są skromne. Z trudem udaje mu się przerobić na olej około 700 tys. ton rzepaku

Juz w 1981 Rada Ministrów podjęła uchwałę o rozbudowie przemysłu tłuszczowego, miało powstać wiele nowych zakładów. Do dnia dzisiejszego nie wybudowano ani jednego. Istniejące zakłady są przestarzałe, liczą sobie dziesiątki lat. Stopień zużycia maszyn i urządzeń wynosi tam 70 procent

Tymczasem zbiory rzepaku w Polsce przechodzą w tym roku najsmielsze oczekiwania, może go być nawet 1200 tys. ton. Idące w setki tysięcy ton nadwyżki, których kraj nie będzie w stanie sam przerobić, będą musiały zostać sprzedane na eksport - po to, by potem importować olej i margarynę. Z korzyścią dla zachodnich przedsiębiorców

Wyposażenie nowego zakładu wytłaczania oleju z rzepaku PRL musiałoby kupić na Zachodzie. Kraje bloku sowieckiego produkowaniem tego typu urządzeń nie zwracają sobie głowy. Budowa nowej fabryki trwałaby 7 lat. Firmy zachodnie gotowe są budować takie same fabryki w Polsce w ciągu dwóch lat. Skąd jednak wziąć dewizy?

WŁ. BARTOSZEWSKI O NAIWNOŚCI ZACHODU

Znany w kraju i za granicą Władysław Bartoszewski ostrzega przed magią słowa "W państwach bloku wschodniego obowiązuje inna skala wartości". Zachodniemiecki dziennik *Frankfurter Allgemeine* przynosi obszerny sprawozdanie z odbytego pod Frankfurt kongresu katolickiej organizacji pod nazwą KOSCIÓŁ W POTRZEBIE

Prof. Władysław Bartoszewski był jednym z głównych prelegentów na tym kongresie. Wygłosił prelekcję *Pozory i istota praw człowieka w państwach bloku wschodniego*

Na wstępie mówca przeciwstawił się pogładowi wyrażonemu przez jeden z tygodników zachodniemieckich, jakoby organizacja KOSCIÓŁ W POTRZEBIE zajmowała się gorliwym antykomunizmem. Aktywność chrześcijanina przejawia się w czynnej obronie zagrożonych wartości. Nie jesteśmy ideologami, jesteśmy ludźmi dobrej woli, którzy czynią wszystko by pomóc innym" - powiedział prelegent

Bartoszewski zwrócił uwagę na odmienne oceny praw człowieka na zachodzie i na wschodzie Europy, gdzie jednostka ludzka jest podporządkowana kolektywowi. "Nie należy ulegać magii semantyki, która oznacza co innego tam, gdzie człowiek jest wolny i tam, gdzie na strazy odwrotnej skali wartości, przy wszystkich podobieństwach czysto werbalnych stoi państwo"

Referent zarzucił naiwność tym kręgom na Zachodzie, które z wielką ufnością, podchodzą do umów podpisanych przez państwa bloku, nie troszcząc się, czy i w jakim stopniu zostają one następnie wcielane w życie. Umowa jałtańska, przypomniał prof. Bartoszewski, inaczej została zinterpretowana przez Stalina, a jeszcze inaczej przez Zachód

Mówca nie bez ironii zauważył na marginesie oczekiwań związanych z dialogiem między supermocarstwami, że wielkie mocarstwa oświadczają czasem, iż czują się urażone. One tylko udają. Blok wschodni przy stole obrad woli rozmowę mądrego i twardego

Młodzież w RFN chętnie angażuje się w obronę praw człowieka w Azji i w Afryce, zapomina natomiast o Europie Środkowej i Wschodniej. W Warszawie czy w Budapeszcie świadomość europejskiej wspólnoty kulturalnej jest dzisiaj większa, niż we Frankfurcie nad Menem

Także opór moralny jest rzeczywistością polityczną

Prelegent nie podziela wiary w reformowalność systemu komunistycznego. Trzeba by na nowo przemyśleć podstawy współistnienia, pamiętając o tym, że nie tylko siła jest elementem polityki, ale i opór moralny społeczeństw jest rzeczywistością polityczną

Wypowiedzi prof. Bartoszewskiego, który w październiku tego roku otrzymuje nagrodę pokojową Związku Księgarzy Niemieckich, czterystu delegatów nagrodziło oklaskami. O występie polskiego intelektualisty pisano w prasie

Inny prelegent, Bogdan Drug, poddał analizie sytuację Kościoła w Polsce i innych krajach rządzonych przez komunistów

KULTURA

KSIĄŻKA GEREMKA WE WŁOSZECH

We Włoszech wyszła drukiem nowa praca prof. Bronisława Geremka, czołowego mediewisty w skali światowej i doradcy Solidarności, nekane go ostatnio przez władze PRL

Polski tytuł pracy Geremka, historyka specjalizującego się w okresie średniowiecza, brzmi *Litosc i szubienica - dzieje nędzy i miłosierdzia w Europie*

Włoska edycja jest pierwszym książkowym wydaniem tej pracy. Autor złożył pracę w Polsce w Spółdzielni Wydawniczej Czytelnik, gdzie być może ukaze się, ale poza katalogiem

Tymczasem włoskie wydawnictwo w Bari zapewniło sobie wyłączność praw na kraj. Na targach książki we Frankfurcie pracę Geremka zakupiło francuskie wydawnictwo Gallimard i angielskie Blackwell

Książka *Litosc i szubienica* opowiada, jak pisze jeden z recenzentów, włoski historyk Castronovo, o przeobrażeniach nędzy w wiekach średnich. Ze źródła szczególnych zasług przekształciła się ona w rezerwuarną godnych potępienia przywar, od lenistwa po rozpustę. Inny recenzent, ze stołecznego dziennika *Il Messagero*, podkreśla maestrię autora w prowadzeniu analizy zjawiska, syntezy zrodeł i historiografii na ten temat

Geremek nie ogranicza się do opisu historii, śledzi również historiografię i socjologię pauperyzmu

WZYWANIE DO TRZEŻWOŚCI KARALNE

Warszawa, poniedziałek, 4 sierpnia. Aresztowano kilkusobową grupę, która przed jednym ze sklepów monopolowych w śródmieściu Warszawy stała z napisem *Sierpień - miesiącem trzeźwości*

Nie wiadomo jeszcze jaki będzie finał tego zajścia. W ubiegłym roku uczestnicy takich demonstracji byli skazywani na wysokie grzywny pieniężne

JEDENASTE PRZESŁUCHANIE WAŁĘSY

Poniedziałek, 4 sierpnia. Lech Wałęsa, wraz z rodziną, przebywa na krótkim urlopie pod Gdańskiem, gdzie leczy zwichnięte ramię

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, w ramach kampanii nekania przewodniczącego Solidarności, wezwało go na jedenaste z kolei przesłuchanie na dzień 14 sierpnia

ROZNIKA POWSTANIA

Dokonczenie ze str 1

Punktualnie o 5 po południu - o tej godzinie Warszawa chwyciła za bron - rozległy się werble i jeden z aktorów zaczął deklamować wiersz Kamila Baczyńskiego, poety który zginął w Powstaniu

Nieprzebrany tłum zebrał się również wokół krzyża, upamiętniającego ofiary Katynia. Ulotki krążące na cmentarzu powązkowskim przypominały zebrany, że Stalin nie został ukarany jako zbrodniarz wojenny i że zbrodnia popełniona w Katyniu ciągle jeszcze czeka na wymiar sprawiedliwości

Gdy rozległy się pieśni patriotyczne, tysiące uniosły dłonie w znaku zwycięstwa V

Korespondent dziennika *Washington Post* pisze, że nawet jeśli dojdzie do wzniesienia pomnika ku czci Powstania Warszawskiego - reżim chce, aby był to pomnik upamiętniający powstańców, a nie powstanie jako wydarzenie historyczne - ludność tak jak i w przeszłości chodzić będzie na Powązki, na groby najlepszych synów stolicy

Z okazji 42 rocznicy prasa zagraniczna przypomina problematykę Powstania Warszawskiego. Wielu komentatorów podkreśla ciągłość polskiego wysiłku wolnościowego od sierpnia 1944 aż po dzień dzisiejszy

Centralny Komitet Polskich Organizacji Weteranów Toronto-Oshawa SERDECZNIE ZAPRASZA wszystkie organizacje polonijne wraz z pocztami sztandarowymi oraz całą Polonię w Toronto, jak również bliższych i dalszych okolic na

SWIĘTO ŻOŁNIERZA

które odbędzie się dnia

10 SIERPNI 1986 r

w parku im. I. Paderewskiego, w River Valley, przy Hwy. Nr 27

Msza połowa o godz. 12:00. Zbiórka pocztów sztandarowych o godz. 11:30. Po części oficjalnej zabawa taneczna, zabawy dla dzieci, wybór "krolowej pikniku", loteria i wiele innych atrakcji

Bufet obficie zaopatrzone smaczne gorące dania. Czysty dochód jak rokrocznie przeznaczony jest na INWALIDÓW

● Wstęp \$3.00 od osoby - dzieci poniżej lat 12 - wstęp wolny

● Dojazd z południa Hwy 427 na północ, która przechodzi w Hwy 27 ze wschodu i zachodu Hwy 401 do Hwy 27 N. minąc Hwy 7 i 6 km na północ po lewej stronie w River Valley znajduje się Park im. Paderewskiego

KOMITET

Solidarność

BIULETYN INFORMACYJNY

biuro koordynacyjne n.s.z.z.
"solidarność" za granicą

rozmowa z klawiszem

Czym się Pan zajmuje?

Jestem funkcjonariuszem Służby Więziennej Pracuję w Centralnym Zarządzie Zakładów Karnych

Dlaczego zgodził się Pan udzielić nam tego wywiadu?

Dlatego, że sytuacja, która się zbliża, jest dla nas z czysto zawodowego punktu widzenia co najmniej niepokojąca. Myślę o nowelizacji prawa karnego i prawa o wykroczeniach /obecnie nowelizacje te zostały już uchwalone - red B I / Są w nich postanowienia bardzo groźne dla więziennictwa polskiego, a więc i dla służby więziennej. Obawiam się, że w bardzo krótkim czasie populacja więzienna dojdzie do niepotwornych rozmiarów

Przecież minister sprawiedliwości, Lech Domaracki, zapytany o to, czy nie obawia się przeludnienia więzień odpowiedział, że właśnie po to wprowadzono zaostrzone przepisy karne, żeby odstraszyć przestępców, żeby zmniejszyć - a nie zwiększyć - liczbę więźniów

Pan minister ma prawo mówić, co mu się podoba, ale my musimy zajmować się rzeczywistością. Nowe przepisy karne - czy się to ministrowi podoba, czy nie - spowodują ogromny wzrost populacji więziennej. Po pierwsze dlatego, że areszt tymczasowy, który niedawno nie był wyjątkiem w praktyce prawnej, teraz staje się obowiązkiem prawie we wszystkich wypadkach. Po drugie dlatego, że podwyższono minimalne zagrożenia oraz rozpoczęto historyczną kampanię której celem jest podwyższenie wymierzanych kar. Zaostrzono też warunki umożliwiające uzyskanie warunkowego zwolnienia z odbywania ostatniej 1/3 kary. Do tego trzeba dodać, że zwiększy się ilość spraw rozpatrywanych przez kolegię do spraw wykroczeń, w których orzekana karą jest niezwłocznie zamieniana na areszt. Trzeba również pamiętać, że tak ogromnie podwyższono grzywny, że mało kogo będzie stać na zapłacenie, a więc przestępcy będą je odsiadywali.

Ale może budowa nowych zakładów karnych rozwiąże ten problem?

Może, ale Pan dobrze wie, o ile łatwiej jest uchwalić ustawę, niż zbudować kurnik, a co dopiero więzienie. Otóż ustawa już jest, natomiast nowych więzień nie ma.

Ostatnie, coroczne amnestie doprowadziły chyba do znacznego wyludnienia więzień?

Przed amnestią z 1984 roku, chyba najszerszą ze wszystkich, było w Polsce ok. 115 tys. osadzonych w więzieniu. Amnestia zwróciła wolność około 40 tys. osób i przez pewien, bardzo krótki czas było w Polsce około 75 tys. osadzonych.

To dużo, czy mało?

W Hiszpanii, kraju nie należącego do najbardziej rozwiniętych w Europie Zachodniej i mającym 38 mln. ludności, jest około 21 tys. więźniów.

To 3,5 raza mniej niż w PRL

To 4,5 raza mniej, bo obecnie doszliśmy już do około 90 tys. osadzonych. Bardzo szybko to idzie - i to w oparciu o poprzednie, o wiele bardziej liberalne przepisy. Teraz pójdzie

działanie jeszcze szybciej, bo błyskawicznie wzrośnie liczba tymczasowo aresztowanych.

Jaką część ogółu więźniów oni stanowią?

Do tej pory stanowili około 30% ogółu, ale sądzimy, że udział ten wzrośnie i to w znacznie większej części.

Jednak jakaś część tymczasowo aresztowanych nie otrzymuje wyroku i wychodzi na wolność?

Tak, ale ci, co pozostają, przebywają w bardzo trudnych warunkach, często gorszych niż warunki, w których odbywa się prawomocne kary. Ich nie dotyczą przepisy obejmujące więźniów - np. przepis o minimalnej przestrzeni życiowej, która winna wynosić 10 m³ dla więźnia niepracującego i 8 m³ dla pracującego.

Skąd ta różnica?

Uważa się, że ten, kto pracuje, korzysta przez kilka godzin dziennie z pobytu w innych na ogół o wiele przestronniejszych pomieszczeniach niż cela / / Tymczasowo aresztowani nie mają żadnej określonej minimalnej przestrzeni i gniezdzą się w okropnych warunkach. Ponadto nie mogą w zasadzie pracować - często przez cały dzień siedzą na zatłoczonych przyczalnicach lub poruszają się po wolnej przestrzeni celi, podobnej do zatłoczonego tramwaju. Na to, by leżeć, muszą otrzymać specjalne zezwolenie władz więziennych.

Skazanie służy do poprawy sytuacji?

Tak. Sytuacja tymczasowo aresztowanego jest też często pogarszana przez same władze więzienne - nawet nie złośliwie, ale z powodu niezajomości przepisów prawnych lub dla wygod. Na przykład prawo stanowi, że więzień może używać swojego ubrania zarówno w więzieniu, jak i na rozprawie sądowej, ale na ogół zostaje on natychmiast przebrany w strój więzienny. Zasadą prawa jest, że człowiek uznaje się winnym dopiero po skazaniu go prawomocnym wyrokiem. Znaczący to, że tymczasowo aresztowany powinien być uważany za niewinnego przed uprawomocnieniem się wyroku. Niestety, tak nie jest. Gdy tylko zapada wyrok skazujący, choćby jeszcze nieprawomocny i zaskarżony przez skazanego, zostaje on po 14 dniach od wyroku potraktowany, jak więzień odbywający prawomocnie orzeczoną karę.

Co najbardziej niepokoi służbę więzienną?

Po pierwsze, stały wzrost liczby osadzonych sprawców przestępstw o charakterze politycznym.

Dlaczego to was niepokoi?

Może to brzmieć cynicznie, ale tak jest w naszym zawodzie, jak w każdym, bardzo ważnym elementem pracy są jej warunki. Proszę mi powiedzieć co z tego, że dobrze zarabiam, że mam różne przywileje, na przykład bardzo tanie stołówki / / jeśli dzień pracy jest tak wyczerpujący? My - tak samo, jak górniczy, sprządawczy, tramwajarze i urzędnicy, chcielibyśmy mieć spokój w pracy, a więźniowie polityczni są niesforni, krnąbrni, bojowi, unarci i co gorsza, znają przenisw prawa - a szczególnie swoje uprawnienia.

A mają jakieś?

Owszem, mają.

W polskich więzieniach? Na ogół uważa się, że właśnie oni nie mają żadnych praw?

Sprawa jest taka, że władza odnosi się do więźniów politycznych podobnie, jak do wielu innych spraw - w sposób magiczny. Władzwy wydaje się, że gdy powie "w PRL nie ma więźniów politycznych", to wszyscy uwierzą, że ich nie ma. Dlatego władze tak złością się na żądanie statusu więźnia politycznego - bo jak można nadać status komuś, kogo nie ma? / / Dlatego - jak zwykle - zastosowano półśrodki, których celem jest uznanie pewnych praw więźniów politycznych bez oficjalnego przyznania się, że istnieją.

Jak to się stało?

Po prostu, stale byli z nimi kłopoty. Chęć prasy, służby religijnej, telewizji, ksiązek, twierdzą, że nie muszą pracować, żądają oddzielenia od kryminalnych i Bóg wie czego jeszcze. Wymuszają to wszystko głodówkami, burdami, hecami i niepokojem. Trzeba było coś z tym zrobić, ale tak, by nie pozostawić większego śladu. I wymyślono coś takiego, że minister sprawiedliwości polecił dyrektorowi Centralnego Zarządu Zakładów Karnych opracowanie pisma okólnego z podaniem obowiązujących w Polsce w tej materii norm wynikających z ratyfikowanych konwencji, paktów i umów międzynarodowych.

Ale przecież pismo okólne, to nie jest obowiązujące prawo!

Niech się Pani nie obawia. Naczelnicy zakładów karnych chcą mieć spokój i posłużą się pismem okólnym, by zapewnić politycznym tę prawa, które są tam przewidziane. Naczelnicy dobrze wiedzą, że każdy bunt, burda, czy heca w więzieniu prędzej czy później odbije się na nich. Naczelnik, który nie potrafi utrzymać porządku w więzieniu, uważany jest za nieprzydatnego, a z politycznymi niczego nie da się zrobić siłą. A więc lepiej zneutralizować ich lepszym traktowaniem. Z drugiej strony, moc pisma okólnego jest taka, że jak naczelnik nie będzie chciał, to go nie zastosuje i też będzie dobrze. Ale dla naczelnika, który chce uregulować sobie stosunki z politycznymi, pismo to jest wygodną podstawą.

Ale nie tylko polityczni buntują się i walczą o swoje prawa.

To prawda i dlatego z takim niepokojem patrzymy w przyszłość. Bo jeśli w ciągu zaledwie roku i przy działaniu poprzednich, liberalniejszych przepisów, populacja więzienna wzrosła o prawie 20 tys. osób, to jest o około 30%, to co stanie się teraz? / / Według naszych wstępnych szacunków populacja więzienna może kroczyć szybko 130 tys. osób.

To zaledwie 0,35% całej ludności kraju, o wiele mniej niż ogólna liczba przestępców.

Tak, ale te proporcje mogą się radykalnie zmienić, gdyż z każdym dniem rośnie strach przed wyjściem na ulicę.

Z powodu wzrastającej przestępczości?

Nie, dlatego, że prawie wszystko, co człowiek robi, może być uznane za przestępstwo. /"Obraz" nr 9/28/.

KULTURA PRAWNA I POLEMICZNA

Dwóch przestępców, recydywistów, włamał się do ośrodka wypoczynkowego Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej i ukradł bieliznę pościelową wartości 32 tys. zł /około 1,5 pcy miesięcznej/. Sąd II instancji wymierzył karę po 2,5 roku więzienia. Minister Sprawiedliwości wniósł rewizję nadzwyczajną, żądając wyroków 10-letnich, o czym doniosła prasa. Katolicki "Tygodnik Powszechny" zareagował ośmioma felietonami "Prześcieradła za 10 lat życia". Rzecznik prasowy Ministerstwa Sprawiedliwości odpowiedział natychmiast stwierdzając, że a/ przestępczość rośnie, b/ przestępczość będzie maleć, jeśli kary będą surowsze, c/ "Tygodnik Powszechny" nie zareagowałby na tę sprawę, gdyby chodziło o okradzenie plebanii /w oparciu o prasę oficjalną/.

MINISTER W TERENIE

Innu sędzia. Jeśli będziemy stosować nowe przepisy od lipca, to do kilku miesięcy więzienia zostaną całkowicie wypełnione.

Minister Wv się już o to nie martwi, myśląc się już tą sprawą zajęli. Budujemy nowe więzienia, np. w Lublinie, mieście wojewódzkim, gdzie dotychczas jest tylko areszt śledczy. /"Informacja Solidarności Regionu Środkowo-Wschodniego z 20 VI 1985/.

WYCIECZKA DO KRAJU WIECZNIE ŻYWYCH IDEAŁÓW "KAPITAŁU"

Na lotnisku w Leningradzie - gdzie się nie obejrzelismy - wszędzie pełno było żołnierzy i lotników. Już któryś raz z kolei mieliśmy wrażenie, że ten kraj jest w stanie ciągłej pół-mobilizacji. Trzymano nas w oczekiwaniu na nasz samolot do Tbilisi, a trzeba Wam wiedzieć - drodzy Czytelnicy - że w Związku Sowieckim bardzo szybko można się nauczyć, jak oczekiwać na coś z anielską cierpliwością. Obok nas uplasowała się grupa Syryjczyków z ptakiem w klatce. Stan, w jakim znajdował się samolot Aeroflotu pozwalał przypuszczać, że i on był onegdaj używany w celach militarnych - w każdym razie nas do niego zapakowano na modłę "krasnoarmijską" kolana w nerkach sąsiada przed tobą - scisk był niemożliwy.

W ramach żalostnego nasładownictwa Zachodu steward przyniósł nam raz (raz!!!) podczas trzygodzinnego lotu taczkę z plastikowymi kubkami napelnionymi wodą o nieznośnie metalicznym smaku.

Siedziałem koło Larry Moffita, który zabawił mnie rozmową o Kościele Zjednoczonym. Jego członkowie wierzą, że komunizm spełnia biblijną przepowiednię o pojawieniu się na Ziemi Antychrysta. Przypomniało mi to apokaliptyczne słowo wstępne Whitakera Chambers'a do wydanej w 1952 r. książki "Świadkowie" - "Widzę w komunizmie odzwierciedlenie skoncentrowanego zła naszych czasów. W przeciągu najbliższych kilku dekad zapadnie ta najważniejsza decyzja dla naszej cywilizacji: czy rasa ludzka zostawia Gorbaczowa na lutowym zjeździe partii? "Wkraczamy teraz w najbardziej chyba alarmujący okres w naszej historii!"

Z okna samolotu nie widać było nic poza mgłą. Jak nasze satelity wiedzą gdzie znajdują się ich mobilne rakiety jest dla mnie zagadką, ale podejrzewam o to - ha, ha - Pentagon. Wreszcie za oknem pojawiły się lodowe tarasy Kaukazu i przez chwilę wydawało się, że lecimy nieco za blisko jednego z ogromnych szczytów. Ktos z nas przypomniał sobie makabryczną historię o Aeroflocie. Lev Navrozow powiedział, że kiedy samolot spada, dzielni Sowieci po prostu przyjeżdżają buldożerami i wyrównują ziemię dookoła miejsca katastrofy, a w prasie o wypadku ani słowa. Trudno się więc nam dziwić, że z ulgą powitalismy lądowanie w Tbilisi, pięknie położonym w górskiej dolinie.

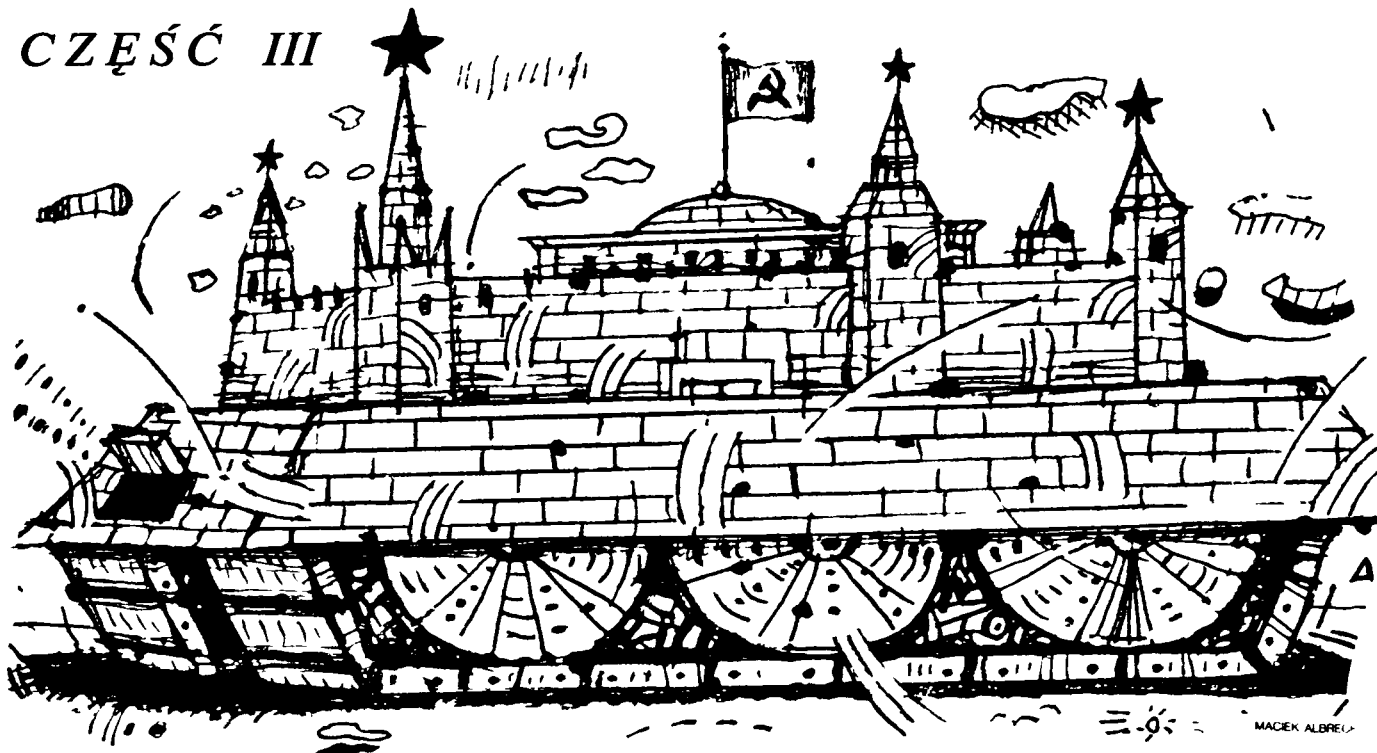
Gruzja (angielska nazwa Georgia - przyp tłum) zajmuje podobny obszar i ma niemal to samo zaludnienie co Georgia w Stanach. Któryś z nas zauważył, że Tbilisi dla Sowieców to taka trochę ich Atlanta. Gruzja ma swój własny język i alfabet, które Rosjanie starali się wycofać z obiegu kilkanaście lat temu. Tego rodzaju działania są jak odwrotność amerykańskich wysiłków zachowania multikulturalizmu, sponsorowania programów nauczania dwujęzycznego itd itd. Ale sowiecka akcja zduszenia poczucia odrębności narodowej u Gruzynów nie powiodła się. Gruzini odpowiedzieli rodzajem rebelii, takoz i Sowieci poniechali swoich ćwiczeń kulturowego imperializmu.

Główna ulica, nosząca imię gruzińskiego poety - Rustaveli'ego (dlaczego tyłu poetów jest "na warszacie" w naszych "socjalistycznych czasach"?), była jasno oświetlona. Kwietniki przy chodnikach i drzewa obok. Powietrze iscie śródziemnomorskie było dla nas znacznie lepsze do strawienia niż błotna szarawka Leningradu. Zdecydowanie wszyscy poczulismy się lepiej. Następnego dnia Rick Brookhiser powiedział - odgadując myśli całej naszej gromadki - "Przybyliśmy do miejsca, które kulturowo i ekonomicznie znajduje się na poziomie Turcji i proszę - jak się wszyscy radujemy!"

Nasz hotel - Iveria został zbudowany na początku lat siedemdziesiątych. Był to z lekka zdezelowany, ale całkiem przyjemny dwudziestopiętrowy budynek w kształcie wieży, o iscie "hiltonskich" aspiracjach. Od-

zwierny na przywitanie zgiął się wpół, całkiem nie po radziecku. Ludzie wyglądali bardziej "cywilnie", przynajmniej to zachowało się na południe od Kaukazu. Wszystkie napisy w hotelu były w języku angielskim: Service Bureau, Night Bar, Currency Exchange. Następnego dnia w recepcji usłyszeliśmy płynącą z radia "Chattanooga Choo Choo". Wyobrazmy sobie, że wchodzimy do głównego hotelu w Atlancie i wszystkie napisy są w języku rosyjskim. Co by nam wtedy przyszło do głowy? Pójdźmy jeszcze dalej i wyobrazmy sobie nielegalnych handlarzy walutą, którzy zaczepiają

CZĘŚĆ III

na ulicy rosyjskich turystów, aby im zaproponować wymianę dolarów na znacznie bardziej upragnione ruble. Wyobrazmy sobie młodzież w Atlancie, która przebiera się w radzieckie szmatki i tanczy przy dźwiękach radzieckiej muzyki - w radio audycja - "Przeboje z Moskwy". Zabawnie - prawda?

Juz teraz widzę wyraźnie dlaczego komunisty myślą, że kapitalizm jest imperialistyczny. To prawda, rzeczywistość jest - na płaszczyznach handlowych. Oczywiście - maszynę rządową pozostawia on bez szwanku, ale wywiera zdecydowany nacisk na te bardziej fundamentalne struktury organizacji społecznej. Na zjeździe partii Gorbaczow zaalarmował swoich popleczników, że "produktywne siły kapitalizmu wzrosły do gigantycznych rozmiarów". Rezultat? Ano taki, że te niedemokratyczne kraje, które starają się zachować swój "rezim przywilejów" wbrew "imperialistycznym siłom własności prywatnej" są juz zmęczone i mocno nadwyrężone. Gorbaczow miał w pewien sposób rację mówiąc o "kryzysie kapitalizmu jako prądu antykomunistycznego i antysowieckiego. Międzynarodowy kapitalizm traktuje komunizm jako nieznosną, konkurencyjną formę nacisku i będzie go tak traktował dopoty komunizm samoistnie nie zacznie oddawać kapitalizmowi "czci i daniny".

Opisując swój ostatni pobyt w Związku Sowieckim (dokładnie w Tbilisi) córka Stalina - Swietłana powiedziała reporterowi New York Times - "Spotkać tam możesz taksówkarza albo sprzedawcę warzyw na bazarze, który nagle z płomieniem w oczach zacznie z tobą rozmowę na temat - "jak bardzo potrzebna jest nam prywatna inicjatywa" albo stwierdzi, że "bez prywatnej inicjatywy nic nigdy nie zostanie zrobione". Byłam zaskoczona jak wielu ludzi dyskutuje na ten temat, nie będąc nawet o to pytanym. Zdaje się, że wszystkim juz to zaczyna przychodzić do głowy". Nie wiem, czy wszystkim, ale mnie na pewno tak!!

W zargonie wywiadowczym mówi się często o tym, że "organizacje są penetrowane przez wroga". W rzeczywistości kapitalizm zapewne faktycznie "penetruje" komunistyczne społeczeństwa - także na pewnym, czasem

niebezpiecznym poziomie "praktycznej rzeczywistości" czy też na niektórych płaszczyznach ludzkiej natury, takiej jaką ona jest. Ale dla kontrastu społeczeństwa zachodnie nie są aż tak "penetrowane" (w sensie wywiadowczym), jak to sugerują ci, którzy marzą o ludzkim ideale - "jaki - to - on - powinien - być". Ludzie ci byłiby całkiem niegroźni gdyby nie fakt, że to właśnie oni znajdują się w Sowietach przy władzy i występują w roli opiekunów-protektorów siły komunistycznej poza granicami jej namacalnego zasięgu.

Larry Moffit, który w Związku Sowieckim gościł po raz trzeci powiedział, że im dalej się oddala od centrum komunizmu (a miał na myśli Moskwę) tym komunizm wydaje mu się być bardziej "rozrzedzony". Juz Tbilisi wydawało się nam wszystkim bardziej "luźne", bardziej zrelaksowane niż Leningrad. Na ulicach jeździło więcej samochodów, w sklepach więcej było towarów. Naturalnie nie chcę być źle zrozumiany "odpowiednią" ilość komunizmu czuło się i tam, ale oprócz tego czuło się i odrobinę - de facto - kapitalizmu. Ciekawe, ale wszelkie środki dyscyplinarne nakładane w Sowietach przez partię jedynie podkopują i tak juz mizerną sowiecką ekonomię. Tu zdaje się leżeć komunistyczny dylemat: pozwólmy im produkować albo trzymajmy ich pod kontrolą, jedno albo drugie, ponieważ oba te rozwiązania na raz wydają się być nie do osiągnięcia. Planowanie centralne jest tylko pozornie jakakolwiek metodą ekonomicznej produkcji. W rzeczywistości bo-

wiem jest ono nie metodą a techniką politycznej kontroli.

Nasz przewodnik z ramienia Intouristu - Lali, kulturowana Gruzinka powiedziała nam w autobusie, że około 20% domów w Tbilisi należy do osób prywatnych (prawie wyłącznie są one dziedziczone, rzadko kupowane). Lali była zdecydowanie dumna ze swojej ojczyzny - Gruzji i często separowała ją od reszty Rosji.

"Mógłbym tu mieszkać" - wylewnie oświadczył Arnold Beichman pewnego dnia. "Gruzini wyglądają mi na bardzo miłych ludzi i na pewno nie są komunistami!" Oczywiście wyobraził widział Arnold rozkwit turystyki zachodniej do krajów bloku wschodniego - a było to tylko trzy tygodnie przed katastrofą w Czarnobylu. "Widzicie" - kontynuował Beichman - "tu można się nawet napić bez obawy, że ktos tam wcześniej nawrzucał jakiegos plastikowego swinstwa".

Udaliśmy się do Gori, miejsca urodzenia Stalina, miasta oddalonego od Tbilisi o 35 mil. Po drodze zatrzymaliśmy się w starym klasztorze usytuowanym na szczycie wzgórza i w 18-wiecznej katedrze ortodoksyjnej. W jej wnętrzu spotkaliśmy starego człowieka. Kleczał trzymając świecę i znak krzyża kreslił ilekroć jakiś członek wschodnio-europejskiej partii rozparty w swojej Czajce podjeżdżał zbyt blisko wrót katedry.

W Gori skierowaliśmy swe kroki prosto do muzeum Stalina. Najpierw pokazano nam miejsce, gdzie Stalin wyrastał prosty dzban na funkcjonalnym stole, krzesło dla papy Stalina, wszystko wyszorowane, w idealnym porządku i jakies takie minimalistyczne, prawie prawie a pasowałoby do Muzeum Sztuki Nowoczesnej. Pani o dziwnych pozótkłych włosach była naszą muzealną przewodniczką. Widac było, że w pełni admiruje Stalina i nie ma zielonego pojęcia o tym, że my zjawiliśmy się w muzeum po to, aby sobie trochę porównować i dobrze się zabawić - no, może nie wszyscy z nas, ale w każdym razie większość. Czy jednak ironia nasza rzeczywistości była na miejscu, czy Stalin różnił się od in-

FELIETON NA CZASIE

WACŁAW IWANIUK

Pajace

W naszych moralnie dość niechlujnych czasach, utarło się w rozmowie operować słowami wziętymi ze słownika politycznych sloganów, pozbawionymi rzeczowej i logicznej argumentacji

Jakież często słyszy się dziś w dyskusji słowa o skondensowanej wartości moralnej to zdrajca, to agent, donosiciel, kolaborant, renegat (klasycznym renegatem była znana mi osobiście Wanda Wasilewska), itd., itd.

Nikt nie jest święty i nie samymi cnotami człowiek żyje, wadami też. Ja sam zbywam czasami rzucone nagle nazwisko podobnym słowem, zwłaszcza w dyskusjach politycznych, którymi wszyscy dziś żyjemy. Nic dziwnego, że reagujemy często nie tylko sercem, ale i złością. Osobiście nie używam aż tak krancowych słów, jednak słowem *pajac* okraszam czasami dobiegające mnie z Kraju nazwisko. I nie tylko krajowe.

Znam dość dobrze twórczość pana A, ale nie podałbym dokładnej daty, kiedy przestał być *ich*, a stał się *nasz*. Kalendarz i zegarek są prawdopodobnie dokładniejszymi od nas świadkami, bo taki przełom musiał najpierw zaowocować w sercu. I tu byłoby trudności, zwłaszcza dla tak postronnego świadka jak

ja. Kto, do tego, mimo nakazu Mickiewicza, chciałby zaglądnąć panu A do serca?

A jednak gdy pada jego nazwisko, a pada ono dość często, co dziś już nie jest ujmą, ale było kiedyś, przynamniz reaguje wtedy słowem, które dość dobrze ilustruje zlepek nagromadzonych we mnie uczuć *pajac*. Zajrzałem do słownika, by sprawdzić, czy jest to słowo o etycznym obciążeniu, czy nie? Czy ma polityczny garb, czy tylko społeczny grymas? Okazuje się, że cechuje go wewnętrzną pustką, bo *pajac*, to to samo, co *blazen*, *trefnis*, *klown*, a nawet *dowcipnis* i *figlarz*. Nie posądzimy autora słownika, wydanego przez renomowaną krajową firmę, by się mylił. Nie pozwoliłaby na to sama Nauka i jej apogeum. Doktor Skorupka jest nie tylko scisty naukowo, ale i wszechstronny, bo dodaje iż istnieje również *nadworny blazen*. Nie wiem czy wyrażenie to zaczerpnął on z kart historii, czy stworzył je samorzutnie, z wyczuciem chwili, obserwując naszych blaznów politycznych. Nie potrzebuję czytelnikom "Echa" streszczając, jaką tubą sowiecką, ba całą symfonią, był redaktor "ich" "Nowej Kultury" i autor "naszej" "Literatury". W każdym razie, uplasowany centralnie, upodobał sobie najpierw Majakowskiego, a potem Matkę Boską. W jakich okolicznościach ta karkołamna wolta została dokonana nie wiemy? Nie

znamy również jej powodów, czy był to manewr polityczny, twórczy, psychologiczny, materialny, czy metafizyczny. W każdym razie stało się! Jedni przyklasnęli, inni milczą. Ci co klaszczą, mają ku temu powody, bo albo to samo zrobili już wcześniej, albo mają zamiar zrobić, a narazie - nie w ciemności - czekają. Nam o starych, przedwojennych zasadach, ich podwójna zarliwość nie mieści się w głowie. A choć człowiek jest tylko człowiekiem i nie przestaje nim być, nawet gdy się swini, to trzeba powiedzieć, że kiedyś były jednak granice przyzwoitości. I nagle wszystko przysło, jak banka mydlana. Nie ma dziedzicznych wartości etycznych, nie ma moralności, kultura zmienia kolory jak kameleon, literatura jest tylko dzwignią społeczną, sumienie jest puste, intelekt wypełniają pragmatyczne hasła, z ocalałych wartości pozostał polityczny polip. Jak to dobrze żyć w społeczeństwie, w którym właściwie nic nie obowiązuje, a partia jest *alfą i omegą*. To już nie jest społeczeństwo opisane przez Orwella, to kolonia mrowek, w której niewolniczy roj pracuje dla królowej-partii. Jaką mrowką był pan A w okresie Stalina? Mrowką uprzywilejowaną, bo literacką? Jaką jest dziś? Taką samą, jedynie z łona Stalina przeniosł się na łono Kościoła, gdzie dla wygody wielu dziś ląduje, nie dlatego że nagle oświecił ich promień wiary, ale dlatego że zawiedli się na promieniu kremlońskiego "słoneczka". Nie był to więc "Skok barbarzyncy, który poczuł Boga", jak ładnie ujął to Tuwim w swoim wierszu, ale co? Chyba nie warto się nad tym zastanawiać, bo tych "skoków" mamy dziś w kraju tyle, że chyba pasuje do naszych ideowych atletów słowo *pajac*. Jedni patrzą na nich z aprobatą, inni z przekąsem, jeszcze inni, w naszych rozległych układach społeczno-politycznych zupełnie ich nie dostrzegają, zwłaszcza inteligencja z różnych krajowych i emigracyjnych *Pipidówek*. Ja, obywatel polski z okresu Dwudziestolecia żyjący według starych

etycznych zasad, nie potrzebuję się oklamywać. Nie powiem, że nie wiem, jak postąpiłbym, gdybym żył w kraju, bo wiem. Wśród młodych przedwojennych pisarzy i artystów miałem przyjaciół, którzy byli komunistami lub udawali że byli. Ja nie byłem, ale to nie mąciło naszej przyjaźni, bo co innego intelektualny pogląd, a co innego polityczny gwałt. Polska nigdy nie była i nie będzie krajem komunistycznym, bo takiego nie ma dziś w świecie, są natomiast kraje - obozy koncentracyjne, rządzone przez dozorców Kremla, wzorujących się na hitlerowskich. I w najgroźniejszym dla nas okresie, gdy system ten wrastał korzeniami w polską ziemię, gromady polskich *pajaców*, będących wzorem i przykładem dla szarego obywatela, zanosiły przed nim na kolanach modły. Była to zarliwość wstrętna i godna napiętnowania, wątpię czy da się ją odrobić tak szybko. Wprawdzie wrastają rzesze pielgrzymów z polskiego Kremla do Rzymu, ale gdyby nimi kierowała wiara, za którą Chrystus dał się ukrzyżować, kardynał Wyszyński poszedł do więzienia, ksiądz Popiełuszko został zamordowany i przy której twarzo trwał Waleśa, to z całą pewnością mielibyśmy mniej cyrkowych popisów *pajaców* w kraju i na emigracji, a więcej nasładowców wyżej wymienionych.

Piszę ten felieton z czysto kronikarskich przyczyn, bo ani mnie pan A ziębi, ani grzeje. Gdybym go spotkał, czy poznał, nie odwróciłbym się od niego, ale nie kryłbym się ze swymi przekonaniem. Zresztą co go obchodzi moje poglądy, nigdy chyba do niego nie dotrą, a on dalej ma wpływowe grono broniące wspólnych interesów. Mam jednak wrażenie, że choć nasi *pajace* wygodnie przeliszczą się przez ucho igielne współczesności, czas kiedyś podstawi im nogę. Historia zmusi do swego konfesjonatu. Może i my się tam znajdziemy, za to że chcemy pamiętać i niepokoić innych. *Wola baska!*

Dokonczenie ze str. 6

nych sowieckich liderów rodzajem czy tylko stopniem okrucieństwa?

Stalin, urodzony w 1879 roku miał piękny aksamitny głos - tak nam na wstępie obwieściła pani przewodniczka. Był on dzieckiem niezwykle romantycznym mówiąc ściśle - marzycielem. W swoich pierwszych patriotycznych poematach (bo też Stalin i takie uzdolnienia posiadał) nawoływał ludzi aby się razem trzymali, coby sobie życie poprawić! A oto ulubione książki z jego biblioteki! A to zdjęcie członków marksistowskiej grupy z Tbilisi - oni to studiowali razem ze Stalinem w seminarium. Dzis w tym historycznym seminarium mieści się muzeum sztuki. Stalin stał się "zawodowym" rewolucjonistą w wieku lat 15, następnie wyrzucano go z seminarium (w którym dziś jest muzeum) za jego działalność rewolucyjną. Później Beichman zapytał przewodniczkę "Chruszczow wygłosił swoją mowę denuncjującą Stalina w 1956, w 1957 zostało otwarte to muzeum. Jak to było możliwe?" "Jesteśmy narodem o wielu sprzecznościach" - dumnie odpowiedziała przewodniczka.

Gruzinskie Muzeum Sztuki, Plac Lenina, Tbilisi. Napis - "Stalin żył tutaj - 1894 - 99". Obok fresku przedstawiającego archanioła Gabriela, dalej ikona z wizerunkiem Świętej Trójcy z pobliskiego klasztoru. Idziemy dalej - sławny tryptyk Khakhuli - proszę zwrócić uwagę na ciekawą technikę nakładania emalii, na lewo ikona Świętej Dziewicy. "Gruzja była niegdyś krajem oddanym w opiece Najświętszej Marii Pannie" - poinformowała nas Lali. A tu proszę - ikona z 6-tego wieku, jak legenda głosi - nie ludzka ręka ją malowała, to jedna z tych "cudownych" ikon. Ktos zapytał - "czy możesz nam powiedzieć, w którym to dokładnie pokoju mieszkał Stalin?" "Nie - to był rodzaj internatu". Następnie udaliśmy się na górę w celu zapoznania się ze sztuką współczesną. "Oto rozdział w sztuce, zwany socrealizmem, sądzę, że nie potrzebne są wam objaśnienia". Nie wszyscy widzieliśmy, że tym co Lali naprawdę chciała nam pokazać były nie obrazy socrealizmu, a cudowne ikony.

Juz w hotelu dowiedzieliśmy się, że senator Kennedy "występował" w sowieckiej TV nawołując US do ograniczenia zbrojen nuklearnych. Na jednym z autokarów parkujących przed hotelem dostrzegliśmy nalepkę - "Mieszkańcy San Francisco za ograniczeniem zbrojen". W restauracji zaś spotkaliśmy krajana z Towarzystwa Przyjaźni Amerykańsko-Sowieckiej. Odbywali oni właśnie trzytygodniową wycieczkę po Sowietach. Wszystkim byli zachwyceni i wszystko było cudowne. Nie ma bezrobocia, nie ma przestępczości, nie ma spekulacji - i "nie zapominajcie" - doradzili nam - "20 milionów obywateli tego kraju zginęło w czasie II wojny światowej". Pani z Nowego Yorku, która odmówiła podania swego nazwiska głośno oświadczyła kierując swe słowa teoretycznie w przestrzeń, ale praktycznie w naszą stronę - "Jeśli nie będziemy żyli w zgodzie z krajami socjalistycznymi - wszyscy zginiemy".

Cała ich wesoła szóstka zasiadła przy stoliku obok nas. "Rozbrojenie jest imperatywem" - obwieścił któryś z nich. "O tak, skoro ma nie być wojen to po co nam całe to swinstwo" - skonkludował inny. Ktos z nas niesmiało zapytał w jakim stopniu powinniśmy się rozbrajać. "50%" - padła odpowiedź, ale zaraz poprawka - "100% - naturalnie". Jakies represje w Sowietach? "Ależ nie, a jakież to?" Prześladowania na tle religijnym? "Zadnych" Antysemityzm? "Nie dostrzegliśmy". "Och, co za wspaniała oranzadka, wysmienitą oranzadę tu serwują" - zakończył dyskusję któryś z sympatycznych kolegów. Wszystko co jawiło się ich oczom było wspaniałe i zapowiadało się, że tak już zostanie. W planie mieli zwiedzenie Kijowa, jak się Panstwo domyślają i to zapewne powinno być dla nich "cudownym doświadczeniem". Całe towarzystwo występowało już w telewizji sowieckiej i nie mieliśmy żadnych wątpliwości, że nie będzie to ich ostatni występ.

Lali siedząca o kilka stolików od nas zauważyła nasze wzburzenie. Pospieszyłem w wyjaśnieniami w Związku Sowieckim komunizm jest obowiązkowy, przynajmniej dla "ambitnych", w Ameryce jest dobrowolny i jest sporo takich ludzi, którzy w niego wierzą. To znaczy - wierzą oni w to, że ideał komunistycznego społeczeństwa może być osiągnięty bez użycia siły. Ludzie ci nie nazywają siebie komunistami - wyjaśniałem. Oni nawet tak o sobie nie myślą, tyle tylko, że stan ich umysłu jest stanem ducha komunistycznym. Lali dyskretnie nie wyraziła swojej opinii, ale czulem, że słucha mnie uważ-

nie. Patrzyłem na nią i coraz bardziej byłem przekonany, że w Związku Sowieckim nie znalazłoby się wielu takich, którzy uwierzyliby w amerykańskie ideały, a jeszcze mniej takich, którzy już w nie wierzą. Ich niewiara jest potrzebna, aby utrzymać ducha w narodzie, który jest co dnia wystawiany na ciężką próbę przez komunistyczną rzeczywistość. Sądzę, że wypadek w Czarnobylu zmniejszy ich liczbę, ale nie zmieni ich poglądów. Ludzie ci są radykalnie wrodzy ideom wolnego społeczeństwa, które przecież zaprzeczają ideom społeczeństwa komunistycznego. Wszyscy dzielimy jedną wiarę i pracujemy kolektywnie aby ją wciąż umacniać.

W Leningradzie spotkaliśmy Amerykankę, która pracowała nad utworzeniem towarzystwa antyalkoholowego, za przyzwoleniem władz sowieckich. Mimo jednak tego przyzwolenia poddano ją upokarzającej rewizji osobistej za to, że wwoziła do Sowietów komputer z Radio Shack'a. "Czyby władze sowieckie stwierdziły, że baterie typu AA są synonimem wiary w Najwyższego Stworcę?" - zapytała ją wtedy Moffit. Odpowiedziała z powagą, że komputery są obecnie modyfikowane aby odpowiadały wymogom sowieckiego konsumenta. "Z pewnością Sowietci pracują nad usunięciem z baterii "aktywnych" elementów, dzięki którym baterie mogą pracować" - zazartował Moffit. "Albo uda im się to zrobić, albo - nie będzie baterijek!"

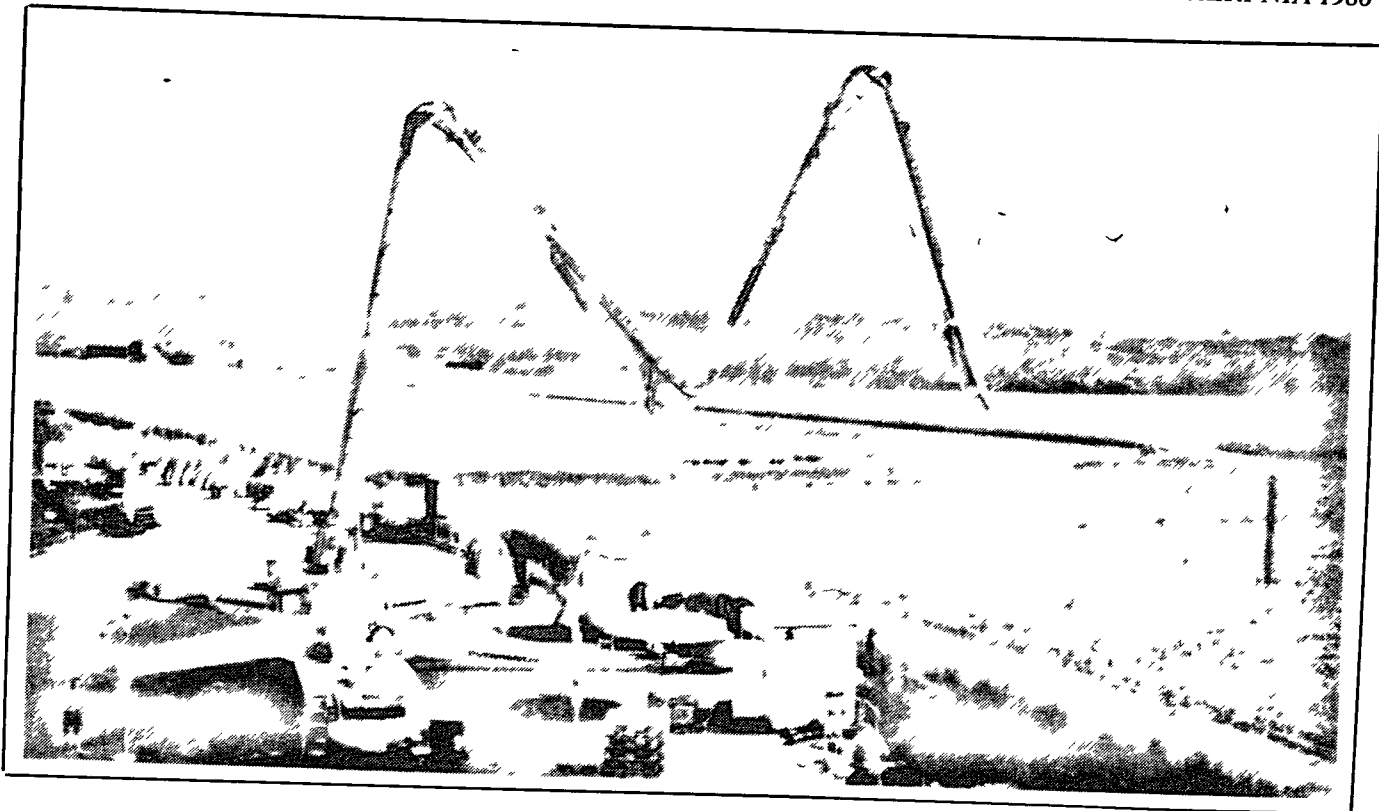
Miła pani Amerykanka zapytała Moffita jak znajduje Związek Sowiecki. "Represyjnym" - odpowiedział Moffit. "Och, pan tylko powtarza te oklepane banały". "Tak - bo tak się składa, że od dawien dawna są one jedyną prawdą o Związku Sowieckim. Czy była Pani kiedyś w sowieckim budynku apartamentowym?" "Bieda jest i w San Francisco" - szybko odparła miła pani Amerykanka. "Droga pani - zdenerwował się Larry - "przeszukano panią za przywiezienie do kraju zwykłego komputera. Czy to nic pani nie mówi?" Odpowiedz? "Zrobiono panu pranie mózgu za pomocą antysowieckiej propagandy". Larry zaś na to, że ona jest ofiarą dobrowolnej ślepoty i tak to - jak nam potem opowiadał Moffit rozmowa utknęła w martwym punkcie.

Ciąg dalszy nastąpi

Tłum (mag)

The American Spectator - lipiec 1986

Betonowa trumna

Przedsiębiorstwa z RFN dostarczają do Związku Sowieckiego zdalnie sterowane pompy do betonu, odporne na napromieniowanie.

Przed dwoma tygodniami wyruszył z Aichtal w pobliżu Stuttgartu konwój składający się z pięcioosiowego ciągnika ze specjalnym wyposażeniem. Razem z nimi jechał samochód osobowy z dwoma sowieckimi pasażerami. Pojazdy miały specjalne czerwone oznakowanie oraz zezwolenie starosty na przejazd konkretną drogą. Ciężarówka miała ograniczoną prędkość i wagę 50 ton zamiast dozwolonych 38 ton.

W Helmstadt na niemiecko-niemieckiej granicy, prowadzący do tej pory niemieccy kierowcy opuścili pojazd, zastąpili ich Sowieci jadący do tej pory samochodem osobowym, prowadząc dalej konwój przez NRD i Polskę. Cel transportu był tajny, lecz łatwy do odgadnięcia. Czernobyl na Ukrainie, gdzie 24 kwietnia nastąpił wybuch reaktora Nr 4 w elektrowni atomowej im Lenina.

W 41 dni po katastrofie Moskwa złożyła pilne i nadzwyczajne zamówienie na zbudowanie przez firmy RFN specjalnych ciężarówek z zamontowanymi ogromnymi pompami wtryskowymi do betonu. Koszt budowy siedmiu entopomp i trzech pomp do betonu wyniósł 11 mil. marek. Pojazdy są wyposażone w pięcioczęściowe ruchome maszyny rozdzielcze, sięgające w górę 50 m i 15 m na boki. Agregaty te mogą przepompować 150 m³ betonu w ciągu godziny. Ich zadaniem jest położenie betonowej trumny na ruiny radioaktywnego źródła w Czernobylu.

W zamówieniu uwzględniono następujące urządzenia specjalne:

- całkowite zabezpieczenie przed napromieniowaniem zarówno maszyny jak i miejsca operatora. Kabina winna być cała otoczona ołowiem, wejść do niej można było tylko przez włącznik dachowy.

- zdalna obsługa przez radio i telewizję przewodową, która może włączyć lub wyłączyć urządzenie pompujące z odległości od 600 do 1000 m.

- duże, ruchome wideokamery zamontowano na zewnętrznym ramieniu dużej pompy przez które będzie można sprawdzać miejsca wypełniane betonem.

Sowieckie zamówienie przysporzył niemieckim inżynierom wiele problemów, lecz wszystkie firmy dostarczające dodat-

kowe wyposażenie swoje zobowiązania wykonały w ciągu trzech tygodni. Zamontowane na samochodach pompy do betonu wykonują 48 czynności, robią to także na odległość. W kabine operatora są zainstalowane monitor telewizyjny i urządzenia radiowe.

Kabina operatora chroniąca przed promieniowaniem jest pokryta ołowiem, ołowianą osłoną grubości 10 mm. Sama osłona waży pięć ton, co spowodowało podwyższenie wagi do 50 ton.

Cztery małe kuloodporne okna umożliwiają operatorowi widzieć co dzieje się z przodu i po bokach, są one wykonane z bardzo drogiego szkła ołowianego. Także sprzęt video jest szczelnie pokryty ołowiem lub szkłem ołowianym.

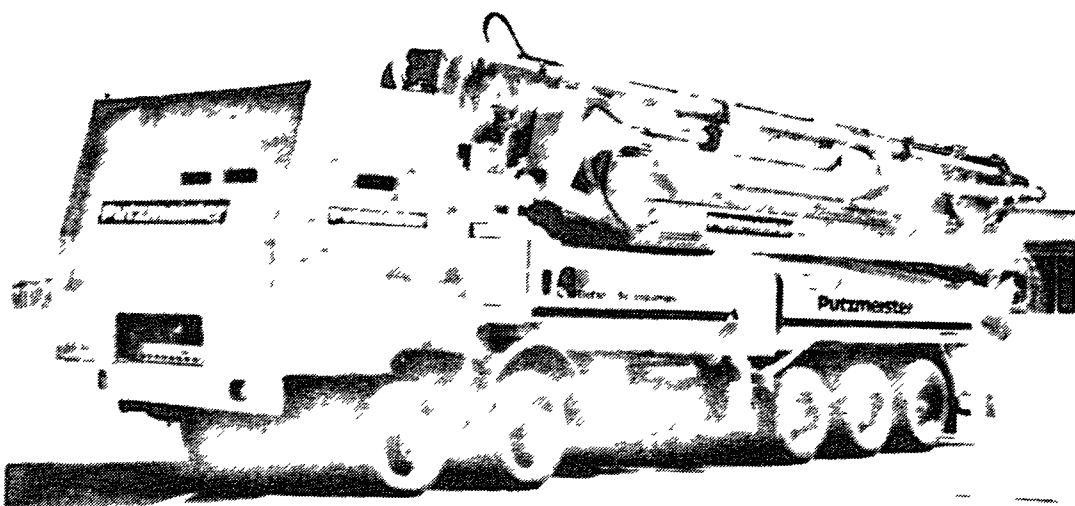
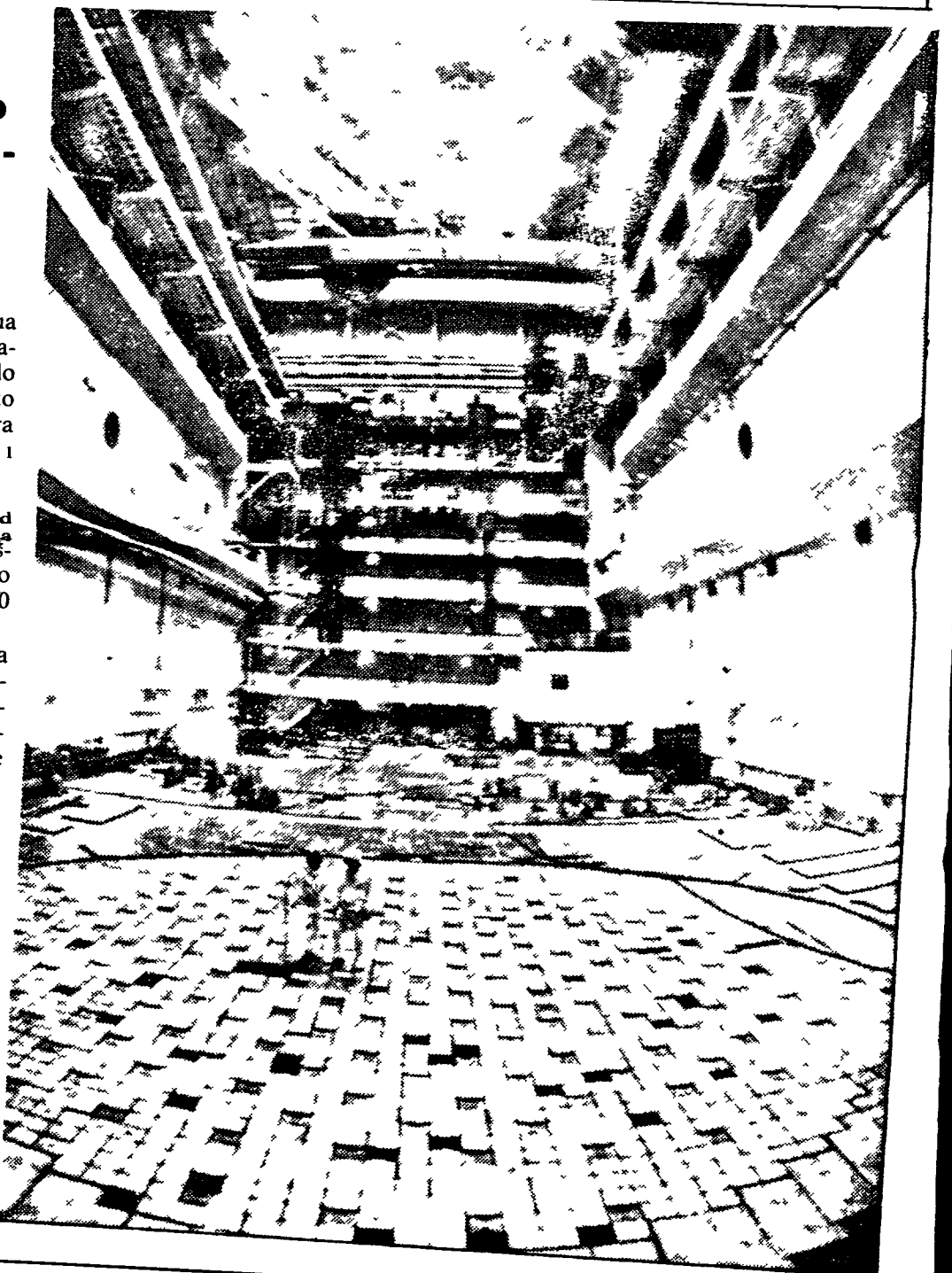
Poradnictwem fachowym służyło Centrum Energii Jądrowej w Karlsruhe.

Pojazdy te wyposażone w dwie dodatkowe rzeczy nie stosowane do tej pory: bak, który powiększony do 700 l oraz centralne oliwienie nie powodujące wyłączania maszyny z pracy.

Do Aichtel nie przybyli w ogóle inżynierowie sowieccy celem dokonania odbioru, nie pojechał także do Związku Sowieckiego żaden fachowiec z Niemiec.

Der Spiegel, 7 07 86

Tłum S. CECH

Zdjęcie u góry i u dołu:

Zachodniemieckie urządzenia używane do walki ze skutkami czarnobylskiej katastrofy

zdalnie sterowana pompa i samochód opancerzony

W środku hala elektrowni czarnobylskiej

KOMITET HELSIŃSKI W POLSCE MARZEC 1986

UKŁAD HELŚIŃSKI, PAKTY PRAW CZŁOWIEKA I POLSKA

Przedstawiciele europejskich państw demokratycznych przeforsowali wpisanie do Aktu Koncowego postanowień, dotyczących praw człowieka

Czy uczynili to w przekonaniu, że wspólne podpisanie dokumentu, wypełnionego szlachetną retoryką o pokoju, prawie, szacunku dla praw człowieka i podstawowych wolności spowoduje zasadniczą zmianę w sytuacji w państwach realnego socjalizmu? Przedstawiciele państw demokratycznych mieli, rzecz oczywista, własną koncepcję skutków KBWE, w tym również skutków wprowadzenia do Aktu Koncowego "trzeciego koszyka". Z perspektywy ówczesnych przywódców politycznych Zachodu odprężenie, wynikające z niego ożywienie kontaktów elit politycznych państw demokratycznych z elitami władz komunistycznych mogło przynieść doraźną ulgę jednostkom, który były szczególnie narazone na represyjne właściwości systemu komunistycznego, zaś rozwijanie współpracy handlowej, kulturalnej i naukowej mogło poprawić sytuację ogółu obywateli

Trzeba przy tym dodać, że polityka zainteresowania prawami człowieka w państwach realnego socjalizmu nie znajdowała poparcia w szerokich kręgach opinii publicznej na Zachodzie. W okresie poprzedzającym Helsinki opinia publiczna wykazywała dużą wrażliwość na pogwałcanie tych praw w państwach dyktatorskich i autorytarnych - tylko incydentalnie zaś zwracano uwagę na sytuację w tej dziedzinie w krajach realnego socjalizmu. Praktycznie więc problem przestrzegania praw człowieka przez te państwa był w pierwszej połowie lat 70-tych na Zachodzie przedmiotem zainteresowania elit rządowych, grup emigracji politycznej oraz stosunkowo nielicznych środowisk, usiłujących bronić obronę dysydentów z obozu komunistycznego. Skupiano głównie uwagę na jednostkach, sytuacji poddanych władzy komunistycznej społeczeństw jakby nie dostrzegano. Jednak już w kilka lat po podpisaniu Aktu Koncowego w Helsinkach to nader jednostronne widzenie przez Zachód problemów praw człowieka w państwach realnego socjalizmu musiało ulec zmianie. Dramatyczną walkę o realizację uznanych przez prawo międzynarodowe i układy helsińskie praw i wolności podjęło całe niemal społeczeństwo jednego z tych krajów - społeczeństwo polskie. "Sprawa polska" jest dowodem na to, że we wszelkich przedsięwzięciach państw, odnoszących się do kwestii praw człowieka i wolności obywatelskich, podmiotami, którym należy się szczególna uwaga są społeczeństwa - nie tylko prawniczych państw dyktatorskich, lecz także państw realnego socjalizmu. Władze tych państw prowadzą walkę z przejawami istnienia społeczeństwa obywatelskiego. W walce tej napotykają na opór społeczny. Ową opór czasami jest trudno dostrzegalny dla obserwatorów zewnętrznych, kiedy indziej staje się wyraźny. Czasem wyrażony jest przez małe grupy "dysydentów", kiedy indziej staje się udziałem masowego ruchu społecznego. Zawsze jednak czynnikiem scalającym opór społeczny w państwach realnego socjalizmu jest dążenie do urzeczywistnienia wartości i zasad uroczystie deklarowanych w podpisywanych przez te państwa porozumieniach i umowach międzynarodowych. Jest to więc opór przeciwko bezprawiu w imię prawa, opór prowadzony przy użyciu środków pokojowych, akceptowanych przez normy zawarte w Paktach Praw Człowieka.

Wydarzenia w Polsce w ostatnich latach spowodowały, że problemy dążeń i aspiracji społeczeństw w państwach realnego socjalizmu, przejawy i formy oporu tych społeczeństw przeciwko roszczeniom władzy, stały się przedmiotem wzmożonego zainteresowania szerokich kręgów opinii publicznej na Zachodzie.

Miały też owe wydarzenia wpływ na przebieg i do-

tychczasowe skutki procesu helsińskiego, zmieniły dynamikę tego procesu, przywróciły sens formułom od dawna już uznany przez wielu polityków za formuły rutynowe i puste.

W dalszej części tego szkicu znaczenia KBWE i procesu helsińskiego zamierzamy rozpatrywać właśnie z perspektywy tych "polskich wydarzeń", z "polskiego" punktu widzenia.

Celem naszym jest próba odpowiedzi na następujące pytania:

1 Jakim wpływ miało zawarcie Układu Helsińskiego na sytuację w Polsce?

2 Jakie znaczenie dla procesu helsińskiego miały rozgrywające się w ostatnich latach wydarzenia w Polsce?

3 Jakie wnioski dla rozwoju procesu helsińskiego w najbliższej przyszłości wynikają z polskich doświadczeń?

Poszukując odpowiedzi na te pytania zamierzamy pokrótce scharakteryzować niektóre wydarzenia i procesy, które miały miejsce w Polsce w minionych latach. Nie jest natomiast naszym zamiarem analizowanie raz jeszcze przypadków naruszenia Porozumień Helsińskich i Paktów Praw Człowieka przez władze PRL. Obszerne analizy tych przypadków oraz przepisów prawnych, wprowadzanych przez władze PRL, sprzecznych z prawem międzynarodowym, zawarł w pięciu raportach Komitetu Helsińskiego w Polsce oraz w innych dokumentach przez nas opracowanych. Ich wykaz zamieszczamy na koncu tego szkicu.

II

Po zakończeniu II wojny światowej społeczeństwo polskie nie mogło skorzystać z "prawa narodów do samostanowienia" i określić swobodnie swego statusu politycznego. Mimo że formalnie Polska należała do obozu zwycięskiej koalicji, pozbawiono ją możliwości ustanowienia ustroju demokratycznego. Narzucony z zewnątrz system polityczny utrwalono przemocą i masowym terroryzmem.

Dążenie społeczeństwa do stworzenia w Polsce ładu gwarantującego poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności odrodziło się w roku 1956. W atmosferze powszechnego poruszenia, związanego z publicznym ujawnieniem zbrodni Stalina oraz ze wstrząsem, wywołanym krwawym stłumieniem strajków i demonstracji robotniczych w Poznaniu, sformułowano żądanie respektowania przez władze tych norm, które 10 lat później znalazły potwierdzenie w uchwaleniu przez Zgromadzenie Ogólne ONZ Międzynarodowych Paktów Praw Obywatelskich i Politycznych. Polacy żądali przywrócenia praworządności, zaniechania represji policyjnych, rehabilitacji ludzi, skazanych w fingowanych procesach politycznych. Domagano się poszanowania wolności obywatelskich, zwiększonej swobody dla prasy i wydawnictw, przywrócenia uprawnień Kościołowi Katolickiemu i poszanowania wolności religijnych. Oczekiwano, że władza zrezygnuje nie tylko z masowego terroru, ale również z arbitralnego i niekontrolowanego panowania nad wszystkimi dziedzinami życia społecznego.

W okresie "polskiego października" nie dążono do pozbawienia władzy partii komunistycznej ani do zmiany orientacji w polityce zagranicznej. Dążenia społeczne cechował umiar, co zwłaszcza w optyce tragedii węgierskiej wydawało się być racjonalne i zyskiwało Polsce przychylnosc znacznej części opinii publicznej.

Proces wyhamowania reformatorskich dążeń następował szybko. Jednak niektóre zdobycze tego okresu utrwały się. Ograniczeniu uległa represyjność systemu, względnie poprawnie ułożono stosunki z Kościołem, szerszy niż w innych krajach Europy Wschodniej był zakres swobód w nauce i twórczości artystycznej, większa swoboda kontaktów ze światem zewnętrznym, zrezygnowano z kolektywizacji wsi. Takim był dorobek aktywności obywatelskiej Polaków z roku 1956, przez kilka następnych lat tworzący pewną odmienność Polski od innych państw realnego socjalizmu. Nie zostały jednak ustalone jakiegokolwiek gwarancje, które mogłyby zapobiegać stałemu naciskowi władzy w kierunku stopniowego ograniczania uzyskiwanych swobód.

W roku 1966, kiedy Zgromadzenie Ogólne ONZ uchwaliło Pakty Praw Człowieka nie było w Polsce spektakularnych przejawów łamania praw ludzkich, ale system sprawowania władzy jaskrawo odbiegał od postulowanych w Paktach standardów. Dążeniu do totalnego panowania aparatu partyjno-państwowego nad wszystkimi dziedzinami życia społecznego towarzyszył ponowny zwrot roli i znaczenia policji politycznej, wzrost arbitralności cenzury i narastanie agresji propagandowej.

Okres ten zamyka marzec 1968 roku. Wydarzenia marcowe polegały nie tylko na brutalnym spacyfikowaniu przez policję, służbę bezpieczeństwa, a następnie sądy pokojowego protestu młodzieży studenckiej przeciwko niszczeniu kultury narodowej działaniami cenzury oraz przeciwko bezprawnym represjom wobec przy-

wódców młodzieży studenckiej. Wydarzenia marcowe stały się także pretekstem do podjęcia represji wobec Polaków pochodzenia żydowskiego. W dążeniu do likwidacji swobód akademickich, w rozprawianiu się ze środowiskiem intelektualistów nie zawahano się używać argumentów antysemickich. Do katalogu działań, które pozostawały w sprzeczności z uznanymi niespełna 2 lata wcześniej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ standardami, zawartymi w Paktach Praw Człowieka, komunistyczne władze dołączyły w marcu 1968 r. dyskryminację Żydów.

Po marcu najważniejsze fakty charakteryzujące życie publiczne w Polsce to wymuszona emigracja wielu obywateli polskich żydowskiego pochodzenia, udział wojska polskiego w najeździe na Czechosłowację, procesy polityczne, likwidacja i tak przedtem ograniczonej autonomii szkolnictwa wyższego, wzmożenie presji ideologiczno-politycznej na środowiska naukowe i kulturalne.

W grudniu 1970 roku na skutek potęgującego się kryzysu gospodarczego doszło do protestu robotników na Wybrzeżu. Policja i wojsko dokonały wówczas masakry ludności i przemocą tłumili strajki. W okresie, który upłynął od uchwalenia Paktów Praw Człowieka trudno więc było dostrzec oddziaływanie tego aktu na postępowanie władz polskich. Wprawdzie z formalnego punktu widzenia Pakty stały się dla Polski obowiązujące w r. 1977, ale na przełomie lat 60-tych i 70-tych PRL nie rokowała nadziei, że będzie wiarygodnym partnerem porozumień międzynarodowych w kwestii praw człowieka.

W pierwszej połowie lat 70-tych społeczeństwo polskie przeżywało szok po masakrze na Wybrzeżu złągodzony nadziejami na zmianę wewnętrznej polityki przez nową ekipę rządzącą. W roku 1975 sytuacja w społeczeństwie zaczęła ulegać zmianom. Pierwszym symptomem była szeroka akcja obywatelska przeciwko projektowanemu przez władze zmianom w konstytucji - nadaniu rangi norm konstytucyjnych zasadom monopolu i nienaruszalności władzy partii komunistycznej oraz nienaruszalności sojuszu z ZSRR. Najszerszy rozgłos uzyskał list podpisany przez 59 intelektualistów, w którym - poza protestem przeciwko projektowanym zmianom - żądano wprowadzenia do Konstytucji skutecznego gwarancji dla praw obywatelskich. Listów i petycji w sprawie Konstytucji było więcej. Ich sygnatariusze wywodzili się z różnych środowisk, byli przedstawicielami różnych pokoleń i różnych formacji ideowych. Inicjatywom obywatelskim udzielił jawnego poparcia cieszący się ogromnym autorytetem moralnym w społeczeństwie Kościół Katolicki. Protest konstytucyjny był więc pierwszą od wielu lat próbą konsolidacji elit społecznych w Polsce na płaszczyźnie jawnego, niezależnego od władz działania na rzecz poszanowania praw obywatelskich.

Sygnatariusze listów protestacyjnych spotkały różne szykany ze strony władz, projektowane poprawki po niewielkich korektach zostały uchwalone przez Sejm PRL, ale inspiracje okazały się trwałe. W drugiej połowie lat 70-tych proces formowania się niezależnych ośrodków opiniotwórczych i różnorodnych inicjatyw obywatelskich uległ przyspieszeniu.

W czerwcu 1976 r. w wyniku ogłoszenia przez władze podwyżki cen - w Radomiu, w Ursusie pod WAR-SZAWĄ ORAZ W INNYCH MIASTACH POLSKICH WYBUCHŁY STRAJKI ROBOTNICZE. Strajki te zostały brutalnie stłumione przez policję, ich uczestników bito i torturowano, a następnie skazywano na wysokie kary pozbawienia wolności i grzywny, lekceważąc całkowicie zasady procedury prawnej. Odpowiedzią na represje robotników i znieważanie prawa przez organy zobowiązane do jego stosowania - policję, prokuraturę i sądy - było powstanie Komitetu Obrony Robotników. Wśród założycieli KOR-u znaleźli się ludzie, którzy wcześniej uczestniczyli w protestach konstytucyjnym. Zastosowano nowatorską jak na stosunki polskie taktykę. Apel KOR-u oceniający krytycznie postępowanie władzy był skierowany zarówno do władzy jak i do społeczeństwa. W odpowiedzi na wezwanie do solidarności z represjonowanymi, włączyło się do akcji pomocy i konkretnych działań tysiące ludzi, głównie ze środowisk inteligencji twórczej i studenckich. Działalność KOR na rzecz represjonowanych po czerwcu 1976 r. przyniosła sukces - po roku wszystkich aresztowanych z powodu udziału w czerwcowych akcjach protestacyjnych zwolniono. Jesienią 1977 zakres działalności KOR-u uległ rozszerzeniu. Wyłoniony z uczestników tej działalności Komitet Samoobrony Społecznej "KOR" postawił sobie za cel przeciwstawianie się represjom na tle politycznym, światopoglądowym, wyznaniowym i rasowym oraz wszelkim przejawom łamania praworządności, a także wspomaganie wszelkich inicjatyw społecznych, zmierzających do realizacji zagwarantowanych w Paktach Praw Człowieka i Akcie Koncowym z Helsinek praw i wolności obywatelskich.

Ciąg dalszy w następnym numerze

CZYTANE

Nie było nas, był las Nie będzie nas - i lasu też nie - można by strawestowac

MIĘDZY

znane przysłowie Oto cytat z Odrodzenia

WIERSZAMI

"Wyniszczylismy - mówi nadlesniczy - lub własnie konczymy wyniszczac starodrzew Nie w skali jednej tylko Puszczy Augustowskiej, w skali całego kraju Gospodarujemy nie tak, jak by należało, tylko tak, jak nas do tego zmuszają uwarunkowania ekonomiczne Założmy, że w moim nadlesnictwie roczny przyrost masy drzewnej wynosi 30 - 40 tys m szesc (W polskim lesnictwie obowiązuje zasada, że w ciągu roku można wyciąć tyle drewna, ile go w lesie przybywa - przyp K J) To już jest suma dla wszystkich klas wieku, ale oczywiście największe przyrosty masy dają klasy najmłodsze, bo tych jest najwięcej Ale ja, jako gospodarz na tym terenie, otrzymuję z Dyrekcji Okręgu szczegółowe plany wycięć i zalesień tzw operaty, z których wynika, że mam dostarczyć tyle i tyle tarcicy, tyle i tyle calizny itd

W ten sposób idą już pod piłę z konieczności drzewa 100 i 800-letnie, co jest nie tylko zbrodnią wobec przyszłych pokoleń, ale również ewidentną stratą gospodarczą Przecież z powodu braku mięsa nie zabija się prosiaka, tylko czeka, aż osiągnie wagę tucznika A w lesnictwie wciąż jeszcze obowiązuje niepisana zasa-

da po nas choćby potop Az w koncu obudzimy się na porębie, po której już tylko na mapie zostanie zielony kolor lasu"

Wycinanie starodrzewu to nie tylko strata najwartościowszych drzew Klęską polskich lasów, coraz częstszą, ale notowaną od lat, jest brudnica mniszka, jej gąsiennice, które potrafią kompletnie zniszczyć lasy szpilkowe

"Zdrowy las, to znaczy taki, w którym żyje dostateczna liczba naturalnych wrogów brudnicy, broni się przed nią własnymi siłami Jajeczka brudnicy niszczą ptaki sikorki, dzięcioły, kowaliki Ale, żeby sikorka i kowalik mogły pojawić się na danym terenie, potrzebne są dziuple A żeby były dziuple - potrzebny jest starodrzew Koło się zamyka"

To jeszcze nie wszystko Nadlesniczy opowiada dziennikarzowi historię sezonu 1979/80, kiedy to po srożej zimie na znacznych połaciach lasu igliwie sosny zzołkło i zaczynało się sypać Drzewa stały prawie nagie, widok był szokujący Naukowcy z Instytutu Badawczego Lesnictwa orzekli, że są to uszkodzenia mrozowe, możliwe do zregenerowania To akurat wiedzieliśmy również i my bez naukowych ekspertyz, ale od specjalistów oczekiwaliśmy porady, co z tymi drzewami zrobić Niestety ustalone w poprzednich latach plany wycięć obowiązywały nadal Ciężkim drzewa zdrowe wierząc w to, co orzekli naukowcy, że uszkodzenia mrozowe zaczyna się do lata cofać Niestety, im bliżej jesieni, tym wyraźniej było widac, że te drzewa zaczynają po prostu usychać

Co się okazało? Wdał się grzybek sclerodelis, który normalnie pasżytuje na każdej sosnie, powodując schnięcie i obumieranie jej dolnych gałęzi Teraz zaczął się on rozprzestrzeniać na całe drzewa, powodując ich masowe schnięcie Na to nie byliśmy przygotowani organizacyjnie W tej sytuacji należało ciąć przede wszystkim drzewa usychające i to w ilościach większych niż przewidywały plany wycięć na ten rok Ale zanim świadomość tego stanu rzeczy dotarła do urzędników minęło wiele miesięcy Ciężkim zdrowe sztuki, gdy obok marnowały się suche Dopiero z rocznym opóźnieniem poszły wytyczne, aby pozyskiwać przede wszystkim posusz"

Rozmowca Odrodzenia relacjonuje fakty w sposób całkowicie beznamiętny - lecz czyż sama podobna relacja to już nie jest totalna krytyka? Z jego opowiesci widac też, że nigdy nie usiłował przeciwstawić się "zdałnemu sterowaniu" przez zabiurkowych mędrków, on, "gospodarz terenu" Tak i gospodarz, jeśli idzie o kompetencje, jak "gospodarz domu", dawniej dozorca, jeszcze dawniej stroz

I właściwie jak miał się przeciwstawić? Wygłaszając swoje zdanie na odprawach, naradach?" Ty mi mów, a ja zdrow" odpowiada w takich wypadkach zwierchnosc, albo, gdy ktos się za bardzo uprzykrza, daje mu kopniaka w dół (bo bywają i kopniaki w górę) I nadlesniczy musiał by słuchac innego nadlesniczego, nie mędrkującego Łatwo chrzcic taką postawę mianem oportunisty i wybrzydzać się na nią, kiedy życie nie stawia nas wobec realnej groźby jej zajęcia

A przecież rozmowca Odrodzenia to człowiek nietuzinkowy Z pasją, z zamiłowaniem "od kilkunastu lat chodzi po swoim lesie z aparatem fotograficznym i ratuje dla przyszłych pokoleń najpiękniejsze obrazy tej Puszczy, dopóki jeszcze są uchwytnie obiektywem Nagrody na krajowych i zagranicznych konkursach fotografii, liczne publikacje w prasie, albumy fotograficzne - to dorobek tych wędrowek po lesie z kamerą w ręku"

"Ratuje obrazy puszczy Augustowskiej, dopóki są jeszcze uchwytnie obiektywem" Zas w działalności zawodowej - nie ze swojej winy - tę puszcze niszczy" Materiał na niezły dramat wewnętrzny! Ale przez ile lat można przeżywać intensywnie wewnętrzne dramaty? W koncu, opuściwszy głowę, bo i jakże tu wierząc przeciw ościeniowi? Szuka się pociech Choćby takich "na bagiennym uroczysku Krasnopol rosnie kępa ogromnych sosen, z pewnością grubo ponad 200-letnich Teoretycznie biorąc, one już od dawna powinny być przerobione na deski, gdyby nie jeden szkopuł ze względu na bagno nie udałoby się wywieźć ich z lasu"

No, a przecież nie jedyne to miejsce w polskich lasach - wie dobrze lesnik - skąd drewna wywieźć się nie da Nie będzie nas i lasu, ale dla wnuków ocaleją może jakieś relikty, kępy wielkich sosen pokazujące się będzie wycieczkom, jako ślad dawnego świata, niczym rysunki przedhistorycznych zwierząt na ścianach jaskin

KAROLINA JANKOWSKA

WIERSZE Z RĘKOPISÓW WIĘZIENNYCH ZATYTUŁOWANYCH

LOTHAR HERBST

RDZA NA TRĄBCE

22
Moje wewnętrzne pejzaze są spokojne,
mimo tylu w nich luster
i tylu odbijających się wrażeń,
zastuchan, szeptow, rozmow,
nie ma w nich żadnych krat
i odbić złych gestów i słów,
jest w nich tyle ciszy i światła
i tyle siebie, tak zastuchanego w drzenie
świata i jego spraw

28 11 85

23
Wyrwac się z mroku,
który wciąga mnie w swoją
grę i niemoc, chce wyrwac mnie
ze świata słów prawdy
i nadziei, stłumic gesty
i wykrzywic twarz

Wyrwac się i wykrzywic swoją
prawdę, która jest prawdą nie
tylko moją, nas wszystkich,
o prawie do istnienia, do
myślenia, do bycia wolnym
i bezpiecznym

I wyrwac się z mroku
6 12 85

24
Probuje wyjsc z tej mgły,
rozbudzonej pamięci, zyc bez
nienawisci i zalu,
i tylko wierzyć w odrodzenie,
w spełnienie się snów i marzeń,
a mimo to ironiczny uśmiech
nie opuszcza mojego lustra

Boję się tego lustra, wyjaśnia
zbyt wiele
i burzy tyle obrazów, coraz bardziej
zimowych i ciemnych
9 12 85

25
Przejmujący upływ czasu,
niemożność ułożenia słowa,
bezwład toczących się myśli
i ta cisza, tak bardzo odczuwalna
wewnątrz mojego chwilowego świata
a mimo to ręce składają się do
uśmiechu i twarz staje się pogodniejsza

Czy to znaczy, że wierzę w realizację
naszych marzeń
i podnoszonych rąk
z symbolem zwycięstwa?
18 12 85

26
Płonie spokojnie nasza świeczka,
tak odmienna od normalnych,
ale i taka zwyczajna, ludzka,
a my płonimy razem z nią,

pełni nadziei, a oczy wilgotne
kiedys będą pełne zwycięstwa
24 12 85

27
Odległy głos kołęd,
przejmująca cisza we mnie,
powolne bicie blasku świecy
i bezruch
oraz kroki i brzęk kluczy,
oto inny świat, wigilijnej
nocy poza domem
i rodziną
a mimo to nie czuję
bolu, tylko smutek
24 12 85

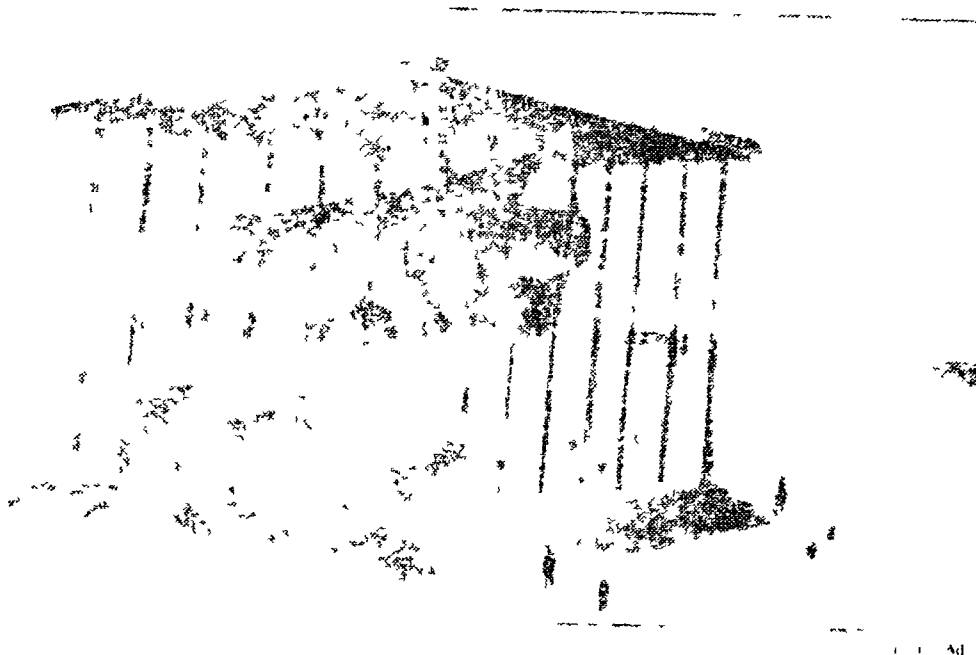
28
Wiem, że coraz mniej używam słów,
do opisanie świata w którym tkwię,
bo jest taki banalny i nudny
i tak wielu z nas go już poznało
a mimo to, przy płonącej świeczce,
przy cichej modlitwie, przy westchnieniu

ulatującym poza kraty, tworzą przecież
obraz przestrzeni, która jest również
naszą ojczyzną, częścią nas samych
24 12 85

29
Ból minie, smutek,
- inne kolory zabarwi się
krajobraz, na kratkach zakwitną
roze i tylko nielicznym z nas
będą one przypominały plamy
krwi bolesnej

Ból minie
lecz zostanie smutek
i krew nie wsiąknie w kraty,
będzie pomiędzy nami
i inny nam przywoła świat
leż serdecznych

Ból nie minie
28 12 85

Mecenas January

PRAWO I TY

KANADYJSKIE PRZEPISY IMIGRACYJNE

(WYTNII I ZACHOWAJ)

SYSTEM PUNKTOWY

ODCINEK 8

Ciąg dalszy

Kryteria i punkty

4 Zapotrzebowanie na dany zawód (Occupational Demand) Przepisy imigracyjne zobowiązują urzędnika imigracyjnego, by osobie starającej się o osiedlenie się w Kanadzie przydzielił punkty w zależności od tego, jak potrzebne są w Kanadzie kwalifikacje zawodowe tej osoby. Kwalifikacje te określa przepis jako zawód, który się zna i ma zamiar wykonywać w Kanadzie. Zapotrzebowanie mierzy się sytuacją na rynku pracy, zarówno na rynku ogólnokanadyjskim jak i na rynku miejscowym, na przykład w Toronto czy w prowincji Ontario (Zauważmy, że przepis zakłada, iż urzędnik imigracyjny orientuje się w bieżącej sytuacji na kanadyjskim rynku pracy. Z relacji imigrantów wynika, że urzędnicy ci, wykonujący swe funkcje poza Kanadą, nie zawsze są na bieżąco zorientowani w sytuacji na tutejszym rynku pracy). W każdym razie przepis stanowi, że za zapotrzebowanie na swój zawód kandydat na imigranta może uzyskać **do 10 punktów**

5 Załatwiona praca lub przydzielone zajęcie (Arranged Employment or Designated Occupation) Punkty można uzyskać, jeśli urzędnik imigracyjny zostanie przekonany, że

a) starający się o imigrację załatwił sobie w Kanadzie pracę, która - w oparciu o informacje dostarczone przez biuro National Employment Service - daje w miarę pewne perspektywy ciągłości oraz zarobków i warunków pracy wystarczających, by przyciągnąć i utrzymać obywateli lub stałych mieszkańców Kanady,

b) w oparciu o informacje dostarczone przez biuro National Employment Service, zatrudnienie w Kanadzie starającego się o imigrację nie wpłynie negatywnie na szanse zatrudnienia obywateli lub stałych mieszkańców Kanady, oraz

c) ze starający się o imigrację będzie w stanie sprostać wszystkim wymaganiom i przepisom regulującym wykonywanie zawodu w Kanadzie (chodzi o przepisy federalne - ogólnokanadyjskie, prowincjonalne, oraz o wszelkie inne obowiązujące przepisy), albo

jeśli w opinii urzędnika imigracyjnego

d) starający się o imigrację kwalifikuje się i jest gotów podjąć przydzielone zajęcie (*designated occupation*),

e) - w oparciu o informacje National Employment Service - przydzielone zajęcie daje w miarę pewne perspektywy ciągłości oraz zarobków i warunków pracy wystarczających, by przyciągnąć i utrzymać obywateli lub stałych mieszkańców Kanady, oraz

f) ze starający się o imigrację będzie w stanie sprostać wszystkim wymaganiom i przepisom regulującym wykonywanie zawodu w Kanadzie. Z tego paragrafu można uzyskać **do 10 punktów**

Parę słów o przepisach regulujących wykonywanie zawodu. Nie wszystkie zawody są jednakowo ściśle kontrolowane przez różnego rodzaju przepisy. Lekarz, aby uzyskać prawo praktyki, musi zdać bardzo wszechstronne egzaminy i odbyć praktykę w szpitalu - niezależnie od tego, ile lat praktyki lekarskiej ma za sobą w kraju skąd pochodzi i jakie w zawodzie zajmował stanowisko. Może dojść do paradoksalnej sytuacji, że profesor medycyny, znany w świecie, który może nawet wykładał w kanadyjskiej akademii medycznej, jako imigrant będzie traktowany niemal na równi ze studentem medycyny i aby móc wykonywać zawód, wypisywać recepty, będzie musiał zdawać egzaminy i od-

bywać szpitalne praktyki. Natomiast kwalifikacje inżynierskie mogą zostać uznane w oparciu o przywieziony dyplom i opinię uczelni, która dyplom wydała, bez żadnych dodatkowych praktyk i egzaminów. Natomiast na przykład spawacz poddany zostanie próbie praktycznej - będzie musiał wykonać trudny spaw, który potem zostanie poddany kontroli jakości za pomocą przeswietlenia promieniami rentgenowskimi.

Należy pamiętać, że punkty zależą od opinii urzędnika imigracyjnego i że jeśli kandydat na imigranta przekonywająco przedstawi swą sprawę - udowodni w jakiś sposób, że jego kwalifikacje zawodowe zostaną najprawdopodobniej uznane w Kanadzie - to zwiększy szanse na uzyskanie większej liczby punktów. Na przykład wykazując, że uczelnia która dała mu dyplom ukończenia studiów liczy się w opinii międzynarodowej, lub że w swej dotychczasowej praktyce zawodowej nabył umiejętności, które z pewnością się sprawdzą w Kanadzie.

Wynika z tego, że bardzo ważna dla starającego się o imigrację jest informacja o warunkach pracy w Kanadzie. Dlatego pomoc ze strony tych, co już tu pracują - rodziny, członków organizacji, a przede wszystkim kolegów po fachu - może się okazać bardzo cenna. Pomoc własnie w postaci informacji o wymaganiach w danym zawodzie czy danej specjalności.

Ciąg dalszy za tydzień

W Toronto!

IGOR ŚMIAŁOWSKI

zaprasza na
IGORASZKI Z MELPOMENĄ

juz 7 i 9 sierpnia o godzinie 8 wieczor
w sali SPK przy 206 Beverley

Wstęp \$ 7 • Przedsprzedaz biletow
w drogerii Solarskiego 149 Roncesvalles Avenue

Przewidywane terminy przedstawień we wrześniu
Montreal 5, 6, 9, Ottawa 7, Toronto 11, 12
Szczegóły w afiszach

TEATR NOWY POSKU Z LONDYNU

na zaproszenie Stowarzyszenia Polskiego w Montrealu

ROMAN BRANDSTAETTER MILCZENIE

reżyseria TADEUSZ LIS
Obsada

Jerzy Ponilowski - JANUSZ GUTTNER, Irena, jego żona - DOROTA ZIĘCIEWSKA, Wanda, jego córka z poprzedniego małżeństwa - JOANNA KAŃSKA, Feliks Witowicz, prokurator - DANIEL WOŹNIAK, Piotr Niedzicki - GRZEGORZ STACHURSKI

Rzecz dzieje się w roku 1951 w Warszawie
SZTUKA W 3 AKTACH

Dramat "Milczenie" Brandstaettera grano w 78 teatrach Europy, Australii i Stanów Zjednoczonych, między innymi w Paryżu, Wiedniu, Los Angeles, Amsterdamie, Stuttgarcie, Sztokholmie, Londynie i Oslo. Prapremiera sztuki odbyła się w roku 1958 w Wiedniu. Na krótki okres ukazała się na scenie Teatru Wybrzeża w Gdańsku, po czym została zdjęta przez cenzurę. W tym samym okresie "Milczenie" zostało wystawione przez Polski Teatr ZASP w Londynie.

Rzecz dzieje się w 1951 r. w Warszawie. Specyficzne warunki polityczne - epoka stalinizmu - określają postępowanie bohaterów sztuki, którzy w atmosferze strachu zmuszeni są do podejmowania trudnych decyzji moralnych. Uniwersalność i aktualność problemu - wpływ polityki na jednostkę - zdecydowały o wystawieniu tej sztuki przez Teatr Nowy POSK-u. Na zaproszenie Teatru Nowego sztuka tę reżyseruje znany w Polsce, szczególnie w reżyserii spektakli telewizyjnych, ale i także teatralnych Tadeusz Lis ("The Polish Daily", 13 lutego 1986 r.)

GDZIE ECHO MA SIĘ ZAMIAR ROZERWAĆ W TYM TYGODNIU, CO I PAŃSTWU ZROBIĆ RADZI

6.VIII. - 12.VIII.

FILM

Krwiozerczy Jason wstał po raz szósty z grobu, aby wielbicielom horroru dostarczyć powodu do mar sennych. Kolejna część "Friday the 13th" weszła właśnie na ekrany kin. Z gatunku zaś bardziej godziwej rozrywki proponujemy Państwu "Heartburn" - najnowszy film Mike'a Nicholasa, w którym zobaczą Państwo Meryl Streep i znakomitego Jacka Nicholsona.

6 08 - w kinie Lumiere - 290 College przy Spadina przypomnieć będą Państwo sobie mogli film Coppoli - "Czas apokalipsy" - projekcja o godz. 9 00 wieczorem, wstęp 2 99 \$

MUZYKA

8 VIII - w popularnym klubie Lee's Palace - 529 Bloor St. W występować będzie grupa Tibet, prezentująca muzykę z gatunku nowoczesnego, oryginalnego rocka.

7 VIII - w Kingswood Theatre (Wonderland) odbędzie się koncert znanego muzyka kanadyjskiego - Bruce'a Cockburn'a - wstęp \$5 plus bilet wstępu do parku.

11 VIII - klub "The Diamond" - 410 Sherbourne St. zaprasza na niecodzienną imprezę "Psychic TV". Klub na tę okazję zostanie wyposażony w 25 monitorów telewizyjnych, na którym będzie transmitowana "uczta" muzyczna - rodem z Wlk. Brytanii - wstęp \$ 10

INNE ATRAKCJE

* W torontonskim Planetarium (Royal Ontario Museum) zobaczyc Państwo mogą nowy pokaz światła laserowych patronowany przez stację radiową 590/CKEY - pod nazwą "Laser Beatles"

10 08 - w Ontario Place trwać będzie aż do zmroku Dzień Ukraiński. Przewidziano wiele atrakcji, w tym także wspaniałą kuchnię ukraińską, blisko w tradycjach naszej rodzimej.

7 VIII - w Royal Ontario Museum's Hindu and Buddhist Sculpture Court o godz. 7 00 wieczorem odbędzie się bardzo interesujący koncert muzyki hinduskiej. Wstęp wolny 100 Queen Park - tel. 586-5549

Na liście przebojów radia 104 chum fm na pierwszym miejscu uplasowała się nowa płyta Madonny - "True Blue". Jednocześnie płyta ta nie zmieściła się do pierwszej dwudziestki najpopularniejszych płyt na liście innej stacji radiowej Q107 - gorą przeciwnicy kontrowersyjnej piosenkarki!

Szczerze Państwu oddany
Z B - czyli Zaciekle Bywalec

KŁOPOTY Z ANGIELSKIM

SŁOWNIK?
TO NIE TAKIE
PROSTE!Prof ALEKSANDER
PIEKARSKI

Proces nauczenia się angielskiego może być niepotrzebnie zwolniony przez źle dobrany słownik którym się posługujemy. Może być zwolniony również przez nieumiejętność posługiwania się bardzo dobrym słownikiem. Dlatego sprawa doboru słownika nie jest wcale rzeczą prostą jak się wydaje.

Dwujęzyczny, czy jednojęzyczny? Angielsko-polski, czy też jednojęzyczny angielski? Nauczyciele przeważnie nalegają by nie posługiwać się słownikiem dwujęzycznym niemal od początku nauki. Studenci natomiast i osoby uczące się angielskiego bez nauczyciela posługują się z zasady słownikiem dwujęzycznym, uważając, że po jednojęzycznym słowniku można sięgnąć będąc już bardzo zaawansowanym w angielskim. Jak zwykle wszelkie stanowiska skrajne są niewłaściwe.

Rozpoczynając naukę angielskiego od zera należy mieć jednojęzyczny mały słownik dla początkujących zawierający nie więcej niż 2000 słów. To nic, że wiele słów w nim nie znajdziemy. Należy traktować ową słownik nie jako podręcznik do znajdowania znaczeń potrzebnych słów

Taki słownik musi być dla nas książką do czytania, jak lektura, żebyśmy się przyzwyczaili do określania angielskich słów po angielsku. Do tego konieczny będzie średni słownik dwujęzyczny to znaczy o pojemności około 30 tysięcy słów.

Po opanowaniu podstawowych struktur czasowych i przyswojeniu sobie ok 2 tysięcy podstawowych słów należy zaopatrzyć się w średni jednojęzyczny angielski słownik z transkrypcją wymowy IPA (International Phonetic Alphabet) na przykład Oxford, Collins, Harrap, Longman. Wielkość około 30 tysięcy słów.

Posługiwanie się wyłącznie słownikiem dwujęzycznym utrudnia zapamiętanie znaczenia nowego słowa, ponieważ wciąż oscylujemy wówczas między dwoma językami. Słowo nowe angielskie objaśnione po angielsku łatwiej zapamiętać i utrzymać się w klimacie myślenia po angielsku.

Wyjaśniam, że małe słowniki mają łatwe objaśnienia hasła, większe opisują hasła trudniejszym słownikiem. Weźmy dla przykładu hasło PIES w języku angielskim

skim z kilku słowników

DOG-type of domestic animals (Collins)
DOG - any of a large and varied group of domesticated animals related to the fox, wolf, and jackal (Webster's)
DOG - four - legged carnivorous animal of family akin to fox and wolf (Oxford 1984)
DOG - Carnivorous quadruped of many breeds wild and domesticated, one used for hunting (Oxford 1982)

Jak widzimy w ostatnim określeniu autor słownika używa trudnych słów nieznanymi nawet wśród wielu Anglików (quadruped = czworonożny)

Wszystkie brytyjskie słowniki języka angielskiego uwzględniają wszelkie amerykańskie. Obawy jakoby słowniki brytyjskie były mniej przydatne w Kanadzie i USA od amerykańskich są bezpodstawne. Zaletą brytyjskich słowników jest stosowany w nich najczęściej IPA czyli Międzynarodowy Alfabet Fonetyczny. W amerykańskich co wydawca, to inny sposób podawania wymowy danego wyrazu. Panuje powszechna opinia, jakoby Amerykanie byli postępowi, a Brytyjczycy konserwatywni. Jeśli chodzi o transkrypcję wymowy w słownikach i podręcznikach, to jest akurat odwrotnie. Amerykanie wydają się być nie tylko konserwatystami, ale niepoprawnymi uparciuchami.

Należy zaopatrzyć się również w dwujęzyczny słownik terminów związanych z naszym zawodem. Są słowniki techniczne, lekarskie itp.

Odpowiedzi na pytania
Czytelników.

Kto wymyślił alfabet łacinski i kiedy?

Nie jest to wynalazek jednego człowieka. Początki alfabetu sięgają u ludów Semickich roku 2000 przed Chr. Fenicjanie używali w VI wieku alfabetu spółgłoskowego, gdzie samogłoski trzeba było się domyślać. Do dziś dnia tego samego typu alfabetem spółgłoskowym posługują się Żydzi (alfabet hebrajski), Arabowie (alfabet arabski). Są to więc alfabety niedoskonałe. Praktyczni Grecy "przerobili" alfabet semickich Fenicjan dodając brakujące samogłoski. Ostatecznie nie odczuwa się dotkliwie braku samogłosek w języku arabskim, skoro jego literacki język ma tylko trzy samogłoski A, U, I. Rzymianie 24-literowy alfabet grecki przekształcili na 22-literowy łacinski. Uprościli wiele zawiłych w rysunku liter greckich nadając całemu alfabetowi jakąś harmonię kształtu.

Grecy pozostali przy swoim alfabecie do dziś dnia. Alfabety wschodniosłowiańskie jak np. rosyjski powstały z rozwinięcia i uzupełnienia alfabetu greckiego.

Czy alfabet łacinski używany w języku angielskim jest zapisem doskonałym, czy niedoskonałym jak arabski?

Niech Czytelnicy samodzielnie odpowiedzą sobie na to pytanie.

W poprzednich trzech odcinkach przedstawiłem najistotniejsze, moim zdaniem, aspekty rozpoczynania biznesu. W celu lepszego zrozumienia problemów związanych z tą najtrudniejszą fazą przedsięwzięcia, przedstawiam przykład hipotetycznego biznesu.

Załozmy, że jesteśmy zainteresowani sprzedażą produktu X. Od czego zacząć? Przede wszystkim musimy w sposób możliwie obiektywny rozpracować ekonomiczne aspekty przedsięwzięcia, a mianowicie: popyt-podaż, wstępną analizę rynku, przewidywaną sprzedaż, przewidywane wydatki, analizę kosztów początkowych, zakładany zysk (strata).

Popyt - podaż Musimy ustalić czy istnieje zapotrzebowanie na nasz produkt (uwzględniając możliwość sprzedaży hurtowej i kontraktów rządowych). Należy wziąć pod uwagę następujące aspekty zagadnienia:

- (I) czy nasz produkt jest lepszy, tanszy lub bardziej wydajny od produktu oferowanego przez konkurencję,
- (II) zebrać opinie potencjalnych nabywców naszego produktu i ustalić cenę, którą będą skłonni zapłacić,
- (III) przybliżoną ilość klientów w miejscu (miejscach) potencjalnej lokalizacji biznesu.

Wstępna analiza rynku Przez określenie kategorii klientów, którzy potencjalnie zostaną nabywcami produktu X jednocześnie wyrobiamy sobie opinię co do najlepszej lokalizacji oraz najefektywniejszych metod reklamy.

Statistics Canada posiada informacje dotyczące np. wysokości sprzedaży produktu X w Toronto z rozbiorem na poszczególne miesiące oraz ilość sklepów lub punktów sprzedających produkt X.

Powinnismy określić potencjalnych nabywców naszego produktu, ich wiek, płeć, status rodzinny, wysokość zarobków, miejsce zamieszkania, miejsce pracy, miejsce wypoczynku, miejsce robienia zakupów, motywację, skłonność do kupowania na kredyt, itd.

Powinnismy zdefiniować cenę, koszt oraz

popyt na nasz produkt. Dużo informacji możemy uzyskać poprzez obserwację konkurencji - analiza lokalizacji, charakteru produktu, ceny, dodatkowych usług. Czasami warto popracować przez jakiś czas u przyszłego konkurenta w celu ustalenia słabości jego systemu. W idealnym układzie nasz biznes powinien być jedynym tego typu w okolicy. Na ogół próba otwarcia np. sklepu fotograficznego w miejscu, gdzie istnieją dwa lub trzy dobrze prosperujące sklepy ma z góry niewielkie szanse powodzenia.

Gdy ustalimy, że nasz produkt ma potencjalny rynek nabywców musimy zadać sobie dwa kolejne pytania:

- (I) Czy zaspokojenie tego popytu może nam przynieść zysk?
- (II) Czy posiadamy wystarczające środki na realizację naszego przedsięwzięcia?

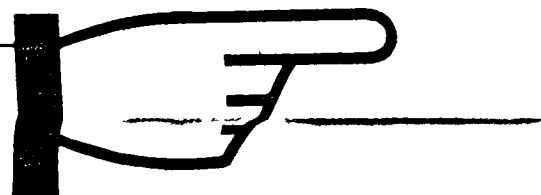
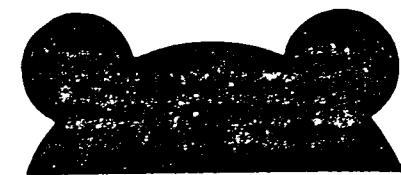
Problem pierwszy możemy rozwiązać poprzez przygotowanie danych dotyczących przewidywanych przychodów, rozchodów oraz ustalenie ilości miesięcy potrzebnych do osiągnięcia przewidywanego poziomu sprzedaży i zysku.

Problem drugi natomiast wymaga dokładnej znajomości kosztów oraz ustalenie możliwych sposobów finansowania.

Przewidywana sprzedaż W celu oszacowania potencjalnej sprzedaży można skorzystać z dostępnych statystyk publikowanych przez Statistics Canada lub z własnego doświadczenia. Przewidywanej sprzedaży powinno być przygotowane z rozbiorem na poszczególne miesiące (pierwszy rok), a następnie na kwartały (drugi rok). Przewidywanie nie jest bynajmniej sprawą prostą, dlatego też powinniśmy skorzystać z usług firmy, która specjalizuje się w danym typie biznesu, jeżeli sami nie czujemy się na siłach.

Przewidywane wydatki Musimy ustalić, tzw. koszty stałe (tj. te, które ponosimy bez względu na wysokość sprzedaży) oraz zmienne (te, które ulegają zmianie wraz z zmianą wysokości sprzedaży).

ODCINEK 4

KULISY
BIZNESUMamy biznes
i co dalej?

Oto przykładowe wydatki

Stale czynsz, wynagrodzenie pracownika, amortyzacja, telefon, światło, ogrzewanie

Zmienne inwentarz, transport

Przewidywany zysk (strata) W następnym kroku łączymy przewidywaną sprzedaż z wydatkami w celu ustalenia czy i kiedy możemy osiągnąć zysk.

Miesiąc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Koszty stałe	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
Koszty zmienne	1000	1250	1750	2200	2200	2100	1850	1400	1400	2000	2000	2200
Razem	4000	4250	4750	5200	5200	5100	4850	4400	4400	5000	5000	5200
Sprzedaż	2000	3000	3500	4000	6000	7500	8000	8000	9000	10000	11000	12000
Profit (strata)	2000	1250	1250	1200	800	2400	3150	3600	4600	5000	6000	6800
Kumulowany Profit (strata)	2000	3250	4500	5700	4900	2500	650	4250	8850	13850	19850	26650

Jeżeli wszystko pójdzie zgodnie z planem, wówczas w 7 miesiącu zaczniemy pokrywać poniesione koszty ("break-even point").

Od tego momentu biznes zacznie przynosić dochód, który na koniec roku powinien wynieść około \$ 26 500.

Na tym etapie, o ile jesteśmy zainteresowani przedsięwzięciem przystępujemy do analizy kosztów wstępnych, potrzebnego kapitału, lokalizacji, etc. o czym szerzej w następnych odcinkach.

PIOTR
CHWALISZMURRAY KEESO & CO
Chartered Accountants
(416) 598-2512, 530-0305

Korzystajcie z lata
Halka Siermęga

M O A K O S T I U M Y K A P I E L O W E

Duża różnorodność wzorów w tym sezonie stwarza bardzo dogodną sytuację

Wiele z Waszych kostiumów jest na powrót modnych. Jednocześnie (klasyka lat 60-tych) w kolorze turkusowym lub w kwiaty. Niegdyś szokujące bikini czy przemysłowe takie jak prezentowane przez nas "wstępowy". Ten ostatni b efektowny

Z uwagi na różnorodność wzorów lepiej jest się uprzednio troszkę opalić w solarium lub z braku takowego w kąpielisku, aby przy zmianie fasonu kostiumu nie przeszkadzały Wam kontrastowe "rysunki" na skórze pozostawione przez rozmaite przemysłowe ramięczka

KRZYŻÓWKA z ostatnią deską ratunku Nr 199

POZIOMO

- 1-A kilka grupa popierająca się nawzajem
1 I jeden z podstawowych gat. dramatów
2-G wymarły zwierz z polskich puszczy
3 A jadowita kpina
3 I tętnica duża ruchliwa ulica
4-F wydobywa się na powierzchni Ziemi w formie lawy
5 A w muzyce powoli (termin z włoskiego)
5-J nimfa boginka lesna w mit greckim
6-A ekskluzywny uniwersytet w USA
6-F jednostka natęż. prądu elektrycznego
6-L gra w karty popularna na Śląsku
7 A jeden z bogów olimpijskich
7 J posłaniec goniec
8-F odcinek utworu muzycznego
9 A w silniku samochodowym u ssaków
9-J dział strefy
10-F drobny ptak z rodziny sikorowatych
11 A sędzia muzułmański
11-L muzyka Murzynów amerykańskich
12 C zniczka
12 I jednostka masy w jubilerstwie = 0,2 g
13 G latający spodek
14-A najwyższy głos męski
14 G legenda starogrecka
14-K салат modlitwa muzułmańska

PIONOWO

- 1 A państwo w Ameryce Środkowej
1 C podróżna lub dziadowska
1 E kuliszowa
1 G dusza w braminizmie nazwa domu K Szymanowskiego w Zakopanem

- 1 I jarmarczna buda
1 K w sztachach lub w marynarce
1 M imitacja skóry
1-O minerał (biały) używany w zdobnictwie
3-F spisek

- 3 J urządzenie radiolokacyjne
4-H wiejska restauracja
5-D największa wyspa Ziemi
5 L informacja obsługi budowy itp.
7 B rezygnacja z dalszej licytacji lub czerwoną na Hucule

- 7 F niedorajda
7 J kasetka na czcionki drukarskie
7 N ja' w psychoanalizie
9-A tajemnica
9-O komenda
11 C rurka melioracyjna
11 M najmniejsza
12 E pierwiastek chemiczny a także miasto polskich konfederatów na Ukrainie
12 G kolegiata
12 I dachowiec lub perski
12 K rzeka w Niemczech
13 H międzynarodowa federacja narciarska

- TRZYSTKA 4-G RAMA 5-D ANDY
5 H RURA 7 A TASAK 7 K IBSEN
8 D RANA 8 H ATOS, 9 A MEDEA
9 K KOZAK 10-B BOHATER 10-H PARASOL 11 F SZAMAN 12 A PRAGA 12 K KWARC 13 F SPADEK 15 A RABUNEK 15 I OBNIZKA 16-F ATAMAN 17 A MOŁO 17-L ARIA

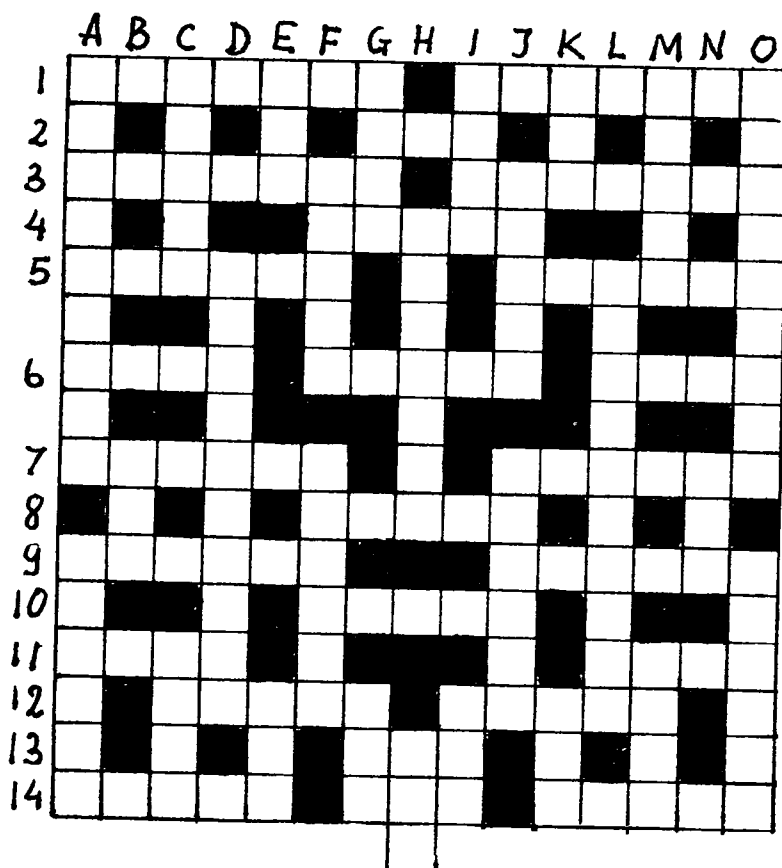
PIONOWO

- 1 A HIPOPOTAM 1-C RARYTAS 1 E NAIWNY 1 G APARYCJA 1 H INTARSJA 1 J PAZURY 1 M INTERES 1 N MIANOWNIK 7 D KRATA, 7 K ISKRA 8 F NOTES 8 I TARAN 9 C DROGA 9 M ZMOWA 9 G RZEPA 10 H PALEC, 11 A UPIOR 11 N UCZTA 12 D AGENT 12 K KOWNO 14-C ABEL 14-M AZUR 15 F KAT 15 I ONO

Rozwiązanie krzyżówki Nr 198

POZIOMO

- 1 A HARMONIA, 1 H IMPERIUM
2-G PEON 3 A PIRAMIDA 3 H

MILE WAKACJE

NA KASZUBACH

w sierpniu i wrześniu nad pięknym jeziorem Wadsworth
Zgłoszenia proszę kierować do

Franciscan Kaszuby Centre

P O Box 112, Barry's Bay, Ont K0J 1B0

ZGŁOSZENIA

od 28 czerwca (613) 756-2933

od 9 rano - 9 wiecz

KAWIARNIA-SWIETLICA BĘDZIE OTWARTA

od 8 rano do 10 wiecz

Tel 756-2933

W sprzęt kuchenny, posciel (najlepiej spiwory) powinni zaopatrzyć się wynajmujący

PACZKI DO POLSKI

przez

POLIMEX2053 DUNDAS ST W, TORONTO, ONT M6R 1W8
TEL. 537-7914**UWAGA MISSISSAUGA I OKOLICE****POLIMEX FORWARDING INC**1575 SISMET RD UNIT 7, MISSISSAUGA, ONT
TEL. 624-1965**OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL**• PACZKI • SAMOCHODY • LEKI •
MASZYNY ROLNICZE • SPRZĘT
GOSPODARSTWA DOMOWEGO • BONY
DOLAROWE itp**FIRMA PRZEWOZOWA
JANOSIK**Poleca swoje usługi w zakresie przewozu osób na linii
TORONTO - MIRABEL - TORONTO
jak również na Stefana Batorego
Telefon Toronto - 247 - 0817
**UMIARKOWANE CENY, SPECJALNA ZNIŻKA
DLA RODZIN**

192 203

**UWAGA POLONIA W KANADZIE I USA
WYPRZEDAŻ — OKAZJA**Wyprzedaż nowych polskich płyt gramofonowych i książek 3 PŁYTY - JEDYNIĘ za \$ 10 00 Ponad 20 tys płyt
do wyboru Elementarz Folskiego - \$ 4 00, KUCHNIA POLSKA \$ 20 00, Sztuka Kochania \$ 10 000 i inne
Wysyłamy również PACZKI DO POLSKI - do każdej paczki ponad 10 kg - DODAJEMY ZA DARMO jedną
polską płytę**MIKE LATEK, 3992 Fraser Str, VANCOUVER, B C, TEL (604) 872-1747, (604) 462-9106**
WYŚLIJ PACZKĘ D ZIS - JUTRO MOŻE BYC ZA PÓŹNO

199

UWAGA!**OSOBY ZAPRASZAJĄCE KREWNYCH
Z POLSKI NA WIZYTĘ W KANADZIE****ZALATWIAJĄC UBEZPIECZENIE CHOROBOWE DLA WIZYTATORA
W POLSKIM BIURZE PODRÓŻY SAVE-O-WAY, KOSZT
ZAPROSZENIA—POTRZEBNEGO DO UZYSKANIA PASZPORTU WYNIESIE WAS**

TYLKO:

\$10.00Po bliższe
informacje
proszę dzwonić
532-3042**SAVE-O-WAY**
OVERSEAS SERVICES**331 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2M8**Szybko i sprawnie wysyłamy do Polski i na cały świat lekarstwa,
paczki morskie i lotnicze oraz pieniądze i artykuły domowe —
tanie przeloty do Polski czarterami „LOT”**Kasi Enterprises Ltd**
121 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531 - 8786**PACZKI
do
POLSKI****UWAGA!**W związku z zaistniałą sytuacją w Polsce wprowadzamy
następujące paczki specjalne**No 601 Netto 5 0 kg \$ 49 00**Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku 2 x 1 8 kg
Skondensowane mleko w puszcze do rozcielenia 2 x 410 g
Smetana naturalna 2 x 170 g
Tabletki z zawartością JODKU POTASU 10 szt
Tabletki MULTIWITAMINOWE 50 szt**No 602 Netto 5 kg \$ 39 00**

Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku 10 x 0 5 kg

No 603 Netto 4 6 kg \$ 46 00MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt 3 x 1 0 kg
Wielowitaminowa odżywka jabłkowa 2 x 200 g
Wielowitaminowa odżywka pomarańczowa 2 x 300 g
Wielowitaminowa odżywka bananowa 2 x 300 g**No 604 Netto 5 6 kg \$ 47 50**Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku 2 x 1 8 kg
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt 2 x 1 0 kg**No 605 Netto 5 2 kg \$ 37 00**Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku 2 x 1 8 kg
Skondensowane mleko w puszcze do rozcielenia 3 x 410 g
Smetana naturalna 2 x 170 g**No 606 Netto 5 0 kg \$ 49 00**

MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt 5 x 1 0 kg

* Towary pakowane w puszkach
* Expresowa dostawa
* Ceny w dolarach kanadyjskich
* Pełne ubezpieczenie

Dopłata \$ 5 00 od paczki

Ponadto EXPRESS MORSKI i paczki lotnicze**NEW YORK LIFE INSURANCE
COMPANY**FINANCIAL PLANNING - UBEZPIECZENIA
Life Insurance - na życie • Disability - chorobowe
• Mortgage - hipoteczne • Business - handlowe
• RRSP, Annuity - emerytury
SOLIDNIE, TANIO I SZYBKO
Po bliższe informacje proszę dzwonić**Andrzej Krysiak**
TEL Biuro 226-6515, dom 247 - 8326

180-

**HALINA
BARANOWSKI
MA/AIC**Ubezpieczenia wszelkiego rodzaju
Biuro 622 - 1115, dom 746 - 5270**ZARZĄD ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA
POLSKIEGO W KANADZIE
ORGANIZUJE
KURS PEDAGOGICZNY**w Ośrodku Rekolekcyjnym OO Oblatów-Mississauga
1817 Blythe Road

w dniach od 15 do 22 SIERPNI br

Zgłoszenia proszę kierować na adres Związku -
288 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont M6R 2M4Po informacje proszę się zwracać -
W PERKOWSKA - tel 967-0918
D SZNAJDER - 225-5682

194 196

**TADEUSZ GWIAZDA
SELESMAN****HUMBERVIEW MOTORS INC**
3200 Bloor St WestOferuje nowe i używane samochody
m-ki Chevrolet oraz OldsmobileUdzielam wyczerpujących informacji również
telefonicznie Bus 236 - 1011, Res 823 - 0327**EVA Electronics**
MIROSLAW STEFANSKI oferuje komputery
IBM-PC-XT COMPATIBLE
• wysokiej jakości • obsługa w całej Kanadzie
ceny nie do pobicia • fachowa porada na temat
oprogramowania (software)
TEL (416) 749 - 7728**Andrzej
z Warszawy****MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO**
Laureat nagród w Parvzu, Wiedniu, Hamburgu,
współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków**"PERMA"**zaprasza wszystkie Panie do
HIGH PARK BEAUTY SALON
1547 Bloor St West (na zachód od Dundas)
TEL 535-6372

156-182

**COSTI-IAS
Agencja Usług Społecznych
dla Imigrantów**prowadzi bezpłatne poradnictwo w języku polskim dla
kobiet ze średnim i wyższym wykształceniem
zawodowym Porady obejmują

- * pomoc w uzyskaniu tłumaczeń i ewaluacji dokumentów,
- * pisanie resume oraz podanie o pracę
- * ocenę posiadanych kwalifikacji i ustalenie celu odnoszenia zawodu
- * informacje co do wymaganych kwalifikacji w poszczególnych zawodach, możliwości zatrudnienia i sposobów szukania pracy

Prosimy dzwonić do J GĄSZYŃSKIEJ -
TEL (416) 534 - 8437**COSTI-IAS IMMIGRATION SERVICES**
1260 Dufferin St M6H 4C3
(w budynku Wallace Emerson Community Centre -
koło Dupont St)**PHOTO
GLINSKI**Wszelkiego rodzaju
usługi
fotograficzne

TEL. 252 - 9934

ECHO TYGODNIA
już do nabycia
w Knob Hill Farms
na Lansdowne
w kiosku z gazetami!i
W
Sunnys**Fish'n Chips,**
1598 Queen Str. West
tel. 539 - 1552

SPORT

ALE RYWAŁ!

- Ale się nam trafiło! - stwierdził sekretarz sekcji piłki nożnej...

Nie ma co ukrywać trafiłszy od razu na niesłychanie ciężką przeszkodę...

Wydaje mi się to lepiej, że pierwszy mecz rozegramy na wyjeździe...

DRUGIE MIEJSCE W SOFII

SOFIA. zakończył się tradycyjny międzynarodowy turniej siatkarzy o Wielką Nagrodę Sofii...

W pierwszym meczu finału A Polacy pokonali Jugosławię 3:0...

TOKIO W rozegranym w miejscowości Chiro towarzyskim meczu siatkówki...

STRZELANIE

Wyniki rozegranych konkurencji strzelanie skeetowe - KOBIECY 1 Swetlana Demina-Jak mowa...

MĘŻCZYŹNI: 1 Ceiso Giardini (Włochy) - 195+25, 2 Luca Scribani (Włochy)...

JUNIORZY: 1 H Dempeling (Holandia) 192, 2 Gilles De Siebenthal (Szwajcaria)...

Strzelanie trapowe - KOBIECY 1 Leokadia Nikandrowa (ZSRR) - 186, 2 Pia Lucia Baldisseri (Włochy)...

MĘŻCZYŹNI: 1 Daniele Cioni (Włochy) - 196+22, 2 Aleksander Lawrieniuk (ZSRR)...

JUNIORZY: 1 Andrea Andreozzi (Włochy) - 192, 2 A. Luoma (Finlandia)...

MARATOŃSKA SUPERSZTAFETA DO KOŁA AUSTRALII

NIEDAWNO przed gmachem parlamentu w Canberra wystartowała maratonka superstafeta do koła Australii...

IGRZYSKA "DOBREJ WOLI"

PIĘCIOBOJ NOWOCZESNY

Kobiety - cross, 2 km - Indywidualnie 1 Zanna Gorlenko (ZSRR) 6:41:60...

Po pięciu konkurencjach - Indywidualnie 1 Tatjana Czerniecka (ZSRR) 5280...

Mężczyźni - cross, 4 km indywidualnie 1 Milan Kadlec (CSRS) 12:14:40...

LEKKOATLETYKA

Mężczyźni - 100 m: 1 Ben Johnson (Kanada) 9.85...

Najlepsi w historii w biegu na 100 m: 9.85 Calvin Smith (USA)...

JOHNSON DOTRZYMAŁ SŁOWA

JUZ w roku ubiegłym czarnoskóry sprinter kanadyjski...

Table with 2 columns: Name, Nationality, Time. Lists top sprinters like Calvin Smith, James Hines, Ben Johnson, Mel Lattany, Carl Lewis, Silvio Leonard, Maria Woronin, Pietro Mennea, Charles Greene, James Sanford, Ronald Desruelles.

POLITYKA W SPORCIE

A GROMYKO PRZYJĄŁ J. A. SAMARANCHĄ

CZŁONEK Biura Politycznego KC KPZR przewodniczący...

czestniczą sportowej wielu krajów. Duże wrażenie zrobiła ceremonia otwarcia...

POLONIJNY TURNIEJ TENISOWY O PUCHAR WOJTKA FIBAKA

Janusz Dorosiewicz i Grzegorz sierpnia na kortach Eglinton Flajs. lato zapraszają wszystkich sympaty...

RACQUET AND SKI CENTRE logo and address: 2120 BLOOR ST W TORONTO, ONT M6S 1M8

EUROPEJSKIE PUCHARY PIERWSZA RUNDA

FORTUNA często bywa kapryśna. Podobnie wypadło losowanie dla polskich drużyn...

Na tej stronie zamieszczamy wypowiedzi przedstawicieli polskiej pucharowej czwórki...

PUCHAR EUROPY

- PSV Eindhoven - Bayern Monachium, FC Porto - Ajax Rabat (Malta), Avenir Beggen (Luksemburg)...

PUCHAR ZDOBYWCÓW PUCHARÓW

- Rapid Wieden - FC Brugge, AS Roma - Real Saragossa, Benfica Lizbona - Lillestrom (Norwegia)...

PUCHAR UEFA

- RC Lens - Dundee Utd, FC Groeningen - Galway Utd (Irlandia), IA Arkanes (Islandia)...

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

PREZENTUJE
**WIELKĄ
WYPRZEDAŻ
SAMOCHODÓW**

przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu

7.8% i 6.8%
na niektóre samochody

● Szeroki wybór nowych i używanych samochodów ● Nowe samochody '86 posiadają 3-letnią gwarancję, lub 60 tys km power i train, jak również 5-letnią gwarancję korozyjną ● Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż, pożyczkę Polecam tanie ubezpieczenia uwzględniające zagraniczne prawo jazdy Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik Kupno samochodu jest powaznym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak powazną transakcję ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako "SENIOR MASTER SALESMAN" Czy jeszcze ktos może to zaoferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA

Po wszelkie informacje proszę dzwonic 964-3211 lub do domu o kazdej porze 731-0757 podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College Str)

**ELZBIETA
(ELIZABETH)
KORZYCKI**
PRZEDSTAWICIEL
COOKSVILLE DODGE
CHRYSLER
290 DUNDAS ST E Miss
(pomiędzy Cawthra i # 10)
TEL bus (416) 279-3031
Res. 625 - 1961

Jesli jestescie Panstwo zainteresowani kupnem nowego samochodu firmy DODGE CHRYSLER lub tez kupnem wysokiej jakosci uzywanego samochodu, proszę o kontaktowanie się z mną pod numerem tel 279-3031 lub 625-1961

Zrobicie Panstwo najlepszą transakcję zgłaszając się do mnie
* Za darmo AIR COND w niektórych modelach
* Zniżka pieniężna w wys \$ 1000 na niektóre samochody
* Za darmo benzyna wartosci \$ 700 na wybrane samochody
* Procent tak niski jak 4 5% na wybrane samochody

Polskie filmy fabularne na kasetach Video

Mozliwość otworzenia wypożyczalni kaset lub klubów filmowych

- W chwili obecnej mamy 26 filmow
- Cena kasy - kanadyjskich \$ 60 z przesyłką

Blizszych informacji udzieli listownie przedstawiciel na Kanadzie

**POLMAK SERVICES of ALBERTA
LTD.**

10858-97 St, Edmonton, Alta T5H 2M5

UWAGA Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD
(Wejscie od wschodniej czesci budynku)

TEL. 762-9523

Konta depozytowe.....	6% rocznie
3-miesięczne certyfikaty.....	7% rocznie
6-miesięczne certyfikaty .	7½% rocznie
Roczne certyfikaty....	7½% rocznie
3-letnie certyfikaty	8% rocznie
non-redeemable	
Pozyczki personalne. . . .	13¼%
Pozyczki hipoteczne	11¼%
ubezpieczone na zycie	

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
CODZIENNIE od 12 do 2 30 po poł 1 od 7 30 - 9 wiecz
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł oraz SOBOTY
od 10 do 12 30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej
nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

2150 Bloor St West, Toronto
(Wejscie od wschodniej strony budynku)

CINEMATIC

JANUSZ PIETRUS

tanio wykonuje wysokiej jakości
video filmy.

Najlepszy sposób na zachowanie
niepowtarzalnych chwil

DZWOŃ 743-8142

AB VIDEO - LUX

Profesjonalne video,
ceny amatorskie,
wszystkie okazje i systemy
Rowniez Insurance Claims,
koncowy montaz w studio

Efekty
Powitania z lotniska \$ 26
Wesela od \$ 200
TEL (416) 278-5684
Spoza Toronto do 250 km

MATRYMONIALNE

WDOWA LAT 43 pozna pana
w celu matrymonialnym Hasło
SAWA Adresowac na Echo Ty-
godnia 197

SUNSHINE

Samotnosc, potrzeba kogos
bliskiego, brak czasu!
Wiele pan i panow jest w po-
dobnej sytuacji Pozwol sobie
pomoc w znalezieniu szczescia,
składając ofertę w naszym biu-
rze Piszcie po najnowszy foto-
katalog "LATO 86" (ponad
200 ofert glownie z Polski, row-
niez z Kanady i Angli) oraz in-
formator załączając dolarow 2
Adres Box 339 Station D,
Scarborough, Ont
M1R 5B8

św. Stanisława i św. Kazimierza

CREDIT UNION

PROGRAM 60 +

Oferuje osobom w wieku lat 60 i
powyzej szereg ulg i udogodnien

- Bezpłatne operacje na kontach czekowych
- Wolne od opłat uiszczanie należności w ramach płacenia świadczeń (swiatlo woda etc)
- Bezpłatne czeki Credit Union (tzw Bank Drafts) oraz Money Order

A takze
• 0 5% wyzsza stope procentowa na kontach oszczednościowych srebrnych i dziennych

Pytaj o program 60 we wszystkich oddziałach naszej Credit Union

220 Roncesvalles Ave
tel 537 2181
12 Denison Ave
tel 863-0996

2987 Bloor Str W
tel 236 1225
4260 Cawthra Rd
tel 848-4303

POLSKIE PROGRAMY

"PANI JADWIGA" - POLSKI PROGRAM RADIOWY

Nadawany w kazda sobote od godz 1 00 do 2 00 pp ze stacji CHWO 1250 w Oakville
Program muzyki i piseni i slowa polskiego z uwzględnieniem Kobiet w ognisku domowym Telefon 691 8789

PROGRAM TELEWIZYJNY "TELEPOLONICA"

- Montreal Quebec
CF CABLE TV pozycja 25 we srody g 11 00 i w niedziele g 18 00
CABLE VISION NATIONALE VIDEOTRON pozycja 24 w po-
nedzialki g 8 00 we wtorki g 6 00 we srody g 19 30 w piatki
g 18 30 w nocze ze soboty na niedziele g 2 00
Korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que
H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY

Niedziele od godz 6 do 7 wiecz CKWR fala FM 98 7 Kitchener Koncert zyczen polskie piosenki i prelekcja ks Kor-
neliana Jan Zuk Kitchener (519) 579 3615

POLSKA FALA

Soboty od 2 4 po poł CFMB Radio Montreal 35 York St West
mount Montreal Que H3Z 2Z5 Tel (514) 483 2362

"BIAŁY ORZEŁ"

Niedziele od godz 5 30 6 30 wiecz Na fali 620 AM CFCL
Timmins Pawel Rycaj 340 Ross E Tel (705) 264 8765

POLISH HOUR

Niedziele 8 rano na fali CISD FM fala 94 Polski program ra-
diowy w Thunder Bay

KORPANTY'S POLONIA

Od poniedzialku do piatku włącznie od godz 1 2 po poł Fala
1270 Buffalo Tel 892 4267

PROGRAM RADIOWY "POLONIA" w EDMONTON

Na stacji CJSR FM STEREO 88 5 Wiadomosci tygodniowe kronika
religijna pogadanka medyczna zgadula muzyczna z nagrodami
kazdej srody od godz 18 do 19
Kierownik programu RYSZARD MAKOWSKI Tel 403 424 1094

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER

Niedziele od godz 2 30 do 3 30 CJVB fala 1470 Wiadomosci
z Polski Kanady i swiata komentarze wywiady ogłoszenia i
komunikaty polonijne koncert zyczen oraz ogłoszenia handlo
we Jerzy Kusmider P O Box 58262 Stan L Vancouver
B C V2P 6E3 Tel (604) 327 6892

PROGRAM TELEWIZYJNY "POLONIA REVIEW"

W dzielnicy Parkdale srody - 7 wiecz czwartki 10 00 i soboty 3 30
Jest programem telewizyjnym Polonii przedstawiającym wia-
domosci z Polski ciekawych ludzi informacje o waznych do-
tyczających Polonii sprawach

PROGRAM RADIOWY "ECHO OJCZYZNY"

Od poniedzialku do piatku na fali CHIN FM 100
w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi KAROLINA KESIK
W programie koncert zyczen, wiadomosci polo-
nijne i z Polski interesujące wywiady, komentarze,
muzyka dla wszystkich 637 College St, Toronto,
Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

HUMBERVIEW INSURANCE

337 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla
odwiedzających Kanadę

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont
TEL 368-4235

ONTARIO BREAD Co.Ltd.
178 Ossington Ave Toronto
TEL 532-4929

NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY ŚWIEŻY
CHLEB
DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH
W TORONTO I W ONTARIO

**NEW CENTRAL MEAT
DELICATESEN**
TEL 531-4861
323 Roncesvalles Ave

PIOTR MAZURKIEWICZ
Posiadamy smaczne wyroby
mięsne i wędliniarские
wytwarzane według najstarszych
staropolskich przepisów, szynki,
boczek, balerony, kabanosy oraz
wiele innych artykułów
spożywczych importowanych
z Polski i Europy

Superior Sausage Co.

1004 DUNDAS ST W
TEL 531-8422

KONKURENCYJNE CENY!

WĘDZONE NA MIEJSCU
SŁYNNY NA CAŁE TORONTO
I ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY
Szynki kabanosy wędliny mięsa
rozne delikatesy

dermatone

**ZAKŁAD
KOSMETYCZNY**

- Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
- Usuwanie zbędnego owłosienia
- Specjalistyczna aparatura
- Jakosciowe kosmetyki
- Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie

2198 Bloor St W
TEL 766-1867

**COPERNICUS
MEAT PRODUCTS**
79 Roncesvalles Ave
TEL 536-4054

Posiadamy świeże mięso wykrojone na
zyczenie Szynki boczek balerony kieł
basy na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów ogorki kiszzone
kapuście z beczki śledzie pierogi
T S PAKULSKI

**M-C DAIRY Co.Ltd.
PRODUCTS**

Dostarczamy wszystkie znane produkty
mleczne do każdego sklepu w Toronto
Wyrabiamy kwasną smietanę yogourt
huslanke serwy białe i topione
**ZADAJCIE NASZYCH WYROBOW
W SWOICH SKLEPACH**
Godziny otwarcia 7:00 do 4:00
212 Mavety St Tel 766-6711

SPRING CARPET CLEANING

Czyszczenie dywanów
i mebli tapicerskich
**SPECJALNE OKAZYJNE
CENY PRZED ŚWIĘTAMI**
Pracę wykonują fachowcy,
Pełne gwarancje
Toronto, TEL 421-3960

**KARL'S BUTCHER
& GROCERY**
Właściciel Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa, wędliny własnego
wyrobu smaczne i świeże oraz
importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze
105 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-1622

**RENOWACJE MIESZKAN,
malowanie, tapetowanie
Plaster**
Prace wewnętrzne i zewnętrzne
15 lat doświadczenia
zawodowego
ANDRZEJ, tel 265-5138
178-190

BISTRO Jedna z najlepszych małych
restauracji w Toronto
(wgl. Gazety Toronto Sun)

EUROPE

- Europejska atmosfera
- Znane miejsce na spotkanie
- Cos na zęb

2390 Bloor West
Toronto, Ont M6S 1P5
TEL (416) 767-0848

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ
zarabia wykwalifikowany spawacz
**SWIADECTWO SPAWACZA
W 5 TYGODNI** można uzyskać w
Institute of Technical Trades, który
szkoli specjalistów już 25 lat
• nowoczesne urządzenia • rysunek
techniczny • kursy dzienne wieczorowe
sobotnie i na zmiany • dogodne opłaty
tygodniowe
734 KIPLING AVE TORONTO
TEL 255-2369
po godzinach TFI 536 0008
Informacji udziela
MARK NIEMIAŁOMSKI

ADAM'S SHOE REPAIR
3096 Dundas St W (na zachod
od Quebec po prawej stronie)
TEL 767-5966
Solidnie szybko i fachowo wykonujemy
reparacje wszelkiego typu i rodzaju obuwia oraz
ręcznych toreb
Wymiana podeszew obcasów suwaków i
uszczelnienie stalowych • Poprawne dopasowanie
wysokości obcasu do skłonu obuwia • Związanie
i skręcanie cholew • Odnawianie • Zmiana
koloru • Renowacja i czyszczenie wyrobów
ze skór zamieszanych i welurowych • Specjalizujemy
się w reperacji obuwia przyszwano-dublowanego
i ortopedycznego
**Od poniedziałku do piątku
od godz 9 do 6 30,
sobota od 9 do 5**

**RENEWAL
Construction and Renovation**
Instalacje elektryczne renowacje łazienek
kuchni wykładziny kafelki
wykarczanie piwnic Bezpłatna wycena
TEL 249-5212 lub 742-1302

TATRA
3832 A Bloor Str W Toronto
TEL 233-9898
(skrzyżowanie Bloor Str / Kipling blisko stacji metra)
ZAPRASZA
na polsko-kanadyjskie potrawy
Organizujemy bankiety oraz
inne okolicznościowe
uroczystości na miejscu lub
w domu klienta
W MAJU, 2 osoby za jedyne 9 95 \$
mogą się u nas najedz do syta
Podajemy zupę, sałatę, pierogi i deser
w ilości żądanej przez klienta

**POLSKA KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA**
POSIADA słowniki francuskie angielskie
techniczne i inne książki do nauki
języków kulinarne młodzieżowe bajki,
religijne karty świąteczne
**MONTREAL, P Q P Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL (514) 489-0396**

**QUALITY AUTO
SERVICE
BODY SHOP**

WOJTEK GRABOWSKI
Blacharstwo lakiernictwo
i wszelkie naprawy samochodów
SZYBKO SOLIDNIE
Zabezpieczenie antykorozyjne
931 A Weston Rd (koło Black Creek
TEL 763-2618 warsztat
249-9791 dom
Czynny również w sobotę
130-141

**ROWLAND
MERCURY
FORD**

POZYCZKA 9 9 %
KLIMATYZACJA
BEZPŁATNA
w niektórych modelach samochodów
Dalsze informacje
TERESA BEDNAREK
Toronto, 1800 O'Connor Dr
TEL 759-4422

CANADA'S LARGEST FORD CAR
DEALER

TOTAL FORD

- Duży wybór używanych samochodów
 - Dogodne pożyczki
 - Samochody dostawcze i mikrobusy
 - Otwarte w każdą sobotę oraz dwie niedziele w miesiącu
 - Specjalne ogłoszenia w Toronto Star
- DALSZE INFORMACJE
ROMAN GORSKI
TEL (416) 781-5531
2401 DUFFERIN STREET
(100 m na północ od Eglinton)

SAFETY

AUTO REPAIRS
WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St w Etobicoke
TEL 231-6996

Świadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów

SZYBKO I SOLIDNIE

**jolanta interiors
FIRMA**
specjalizująca się w architekturze wnętrz
udziel Ci porady jak urządzić gustownie
i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom
Sprzedajemy nowoczesne zastawy okienne
12w VERTICAL HORIZONTAL
BLINDS po bardzo dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentów
na każdą okazję
2368 BLOOR ST W TORONTO ONT
TEL 762-9638

**KURSY
American
social dancing
AMERYKANSKI
TANIEC TOWARZYSKI**
walce, tango, foxtrot, rumbly,
cha-cha, samby, swing
Informacje i rejestracja
(416) 782-9776
Młodzież i dorośli

**euro-AMERICAN
ELECTRICIAN INC**

Instalacje elektryczne
Residential, Commercial
Industrial
Tel (514) 334-2966
198

**ONTARIO MEAT
PRODUCTS LTD.**
783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535-4648
**'NAJWYŻSZA JAKOŚĆ'
KONKURENCYJNE CENY!**
Świeże mięso sery pieczywo w bogatym
wyborze
Europejskie wyroby delikatesowe
DOSTARCZAMY DO DOMÓW
NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG
CEN HURTOWYCH

**ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
ANKA & PETER**
2374 Bloor Str W Toronto
TEL 769-4488
Zdjęcia i portrety na różne okazje

**PRZEPROWADZKI
BLISKIE I DALEKIE**
oraz wszelkie przesyłki towarów
Umiarkowane ceny
Solidna i szybka obsługa
**TORONTO, Tel 691-3161
JANUSZ** 151 176

Polski sklep w Scarborough
106 Markham Rd (róg Kingston)
**LA GROTTA
DELI**
polskie kiełbasy, wędliny, mięsa,
śledzie, świeże pieczywo - Future
i Universal Bakery
**CENY NISKIE
TEL. 265-6714**

- CZARTERY DO POLSKI!
 - oficjalny przedstawiciel PKO
 - przeloty czarterowe i indywidualne do wszystkich krajów świata
 - formalności paszportowe, wizowe, legalizacje
 - ubezpieczenia dla przybywających z wizytą - 3 miesiące \$ 95 00
- Proszę zgłaszać się do naszej fachowej załogi

EMDRESS

TRAVEL AGENCY Ltd

185 Roncesvalles Ave, TORONTO, ONT M6R 2L5
(naprzeciw Credit Union)
TEL 536-3554

**SAVE-O-WAY
BIURO PODRÓŻY**

PACZKI DO POLSKI
Po rezerwacji i informacji proszę
dzwonić
(416) 532-3042, 532-3794
OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave, Toronto

MIRAPOL Air Transit Co.

**TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO**
Każdego wtorku i piątku
Superluksusowy minibus
Rezerwacje odlotów, pomoc w
odprawie bagazy
Sezonowa obniżka kosztów
TELEFONUJ Tadeusz
275-7747 i 239-9411

Post Enterprises

PACZKI DO POLSKI
PACZKI LOTNICZE od 3 do 14 dni
**WYSYŁAMY
MLEKO W PROSZKU**
121 Roncesvalles Ave
TEL. 531-8786

Campanale

REAL ESTATE LTD, Realtor
KUPNO I SPRZEDAZ
wszelkiego rodzaju
nieruchomości
na terenie Ottawy i okolic
Z JAN CHMIELA
1169 Bank St OTTAWA, ONT
TEL 236-5854, d 232-2501

TP & ASSOCIATES Ltd
Niezależni specjaliści w zakresie ubezpieczeń
(Life Insurance) RRSP
oraz funduszy inwestycyjnych

Prosimy telefonować lub pisać wysłamy
bezpłatnie
**FINANCIAL PLANNING REVIEW
ANDRZEJ SLEDZ**
1 Yorkdale Rd Suite 406
TORONTO, Ont M6A 3A1
TEL 787-1612, d 624-5411

**HOMETARIO
REAL ESTATE LTD
& INSURANCE BROKERS Ltd**
• KUPNO I SPRZEDAZ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU
• UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY - OD OGNIA - KRA-DZIEŻY I INNE
171 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-3506